

Nr 170.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag till universitetssjukhusen m. m.; given Stockholms slott den 10 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Eije Mossberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att för karolinska sjukhuset anvisas 181 000 kronor för uppförande av en tillbyggnad till det befintliga elevbostads- huset, 200 000 kronor för täckande av merkostnader för pågående byggnadsarbeten och likaledes 200 000 kronor till utredningsarbeten för nya byggnadsföretag. Till utrustning av barnkliniken och tillbyggnaden till elevhemmet beräknas ett reservationsanslag av 591 000 kronor.

Vidare framlägges förslag om nya grunder för den framtida fördelningen mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för driften av Norrulls sjukhus. I anslutning härtill föreslås anvisande av ett förslagsanslag å 128 000 kronor för avlönande av vissa läkare och ett förslagsanslag å 60 000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna vid sjukhuset. Det nu till sjukhuset utgående anslaget till Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik avföres från riksstaten.

Även i fråga om Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn framlägges förslag till avtal, avsett att träffas mellan staten, Stockholms stad och

län samt vårdanstalten angående fördelningen av anstaltens driftkostnader. I anslutning härtill beräknas ett förslagsanslag av 84 000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna vid anstalten.

Slutligen föreslås, att ett reservationsanslag av 9 300 kronor anvisas till anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1950.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och ecklesiastikdepartementen anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under elfte huvudtiteln, punkten 58, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm (Norrtulls barnsjukhus) för budgetåret 1950/51 beräkna ett förslagsanslag av 132 000 kronor.

Jag anhåller nu att få upptaga denna anslagsfråga till fortsatt behandling. I samband därmed torde jag få anmäla uppkomna frågor om anvä-
sande av medel *dels* till utbyggande av karolinska sjukhuset, *dels* till utrustning av karolinska sjukhuset, *dels* till bidrag till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, *dels ock* till anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

Utbyggande av karolinska sjukhuset.

Förslag och yttranden.

Dispositionspan för sjukhusområdet.

Sjukhuset omfattar följande kliniker: medicinsk, kirurgisk, obstetrisk-gynekologisk (kvinno-), oftalmiatrik (ögon-), otolaryngologisk (öron-, näs- och hals-), radioterapeutisk, psykiatrisk och dermatologisk (hud-). En pediatrik (barn-)klinik är under byggnad. Vidare har 1946 års riksdag fattat beslut om uppförande av dels en reumatologisk klinik, dels ock en byggnad, inrymmande en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik. I samband med att 1948 års riksdag fattade beslut om serafimerlasarettets försäljning till Stockholms stad förutsattes, att de neurologiska och neurokirurgiska klinikerna vid lasarettets nedläggande skulle överflyttas till karolinska sjukhuset. Av sjukhusets vårdplatser disponeras 108 som garnisonsavdelningar. Vid karolinska sjukhuset finnas vidare vissa för sjukhuset gemensamma anläggningar såsom röntgenanläggning, centrallaboratorier, patologisk institution samt centrala köks-, tvätt- och maskinanläggningar. Karolinska institutets ortopediska klinik är förlagd till den ävenledes å Norrbackaområdet belägna vanförestalten.

Genom beslut den 25 februari 1949 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande att efter samråd med karolinska sjukhusets direktion och representanter för karolinska institutets lärarkollegium uppgöra förslag till dispositionsplan för Norrbackaområdet i vad avsåge karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande. Den 7 september 1949 inkom kommittén med utredning och förslag i ämnet. Yttranden över förslaget ha avgivits av universitetskanslern — efter hörande av karolinska institutets lärarkollegium — karolinska sjukhusets direktion, statskontoret, centrala sjukvårdsberedningen, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen, styrelsen för föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm samt sällskapet Eugeniahemmets förvaltningsutskott. Dessutom har kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande m. m. inkommit med en skrift i ämnet.

I fråga om *sjukhusets storlek* anser kommittén det både ur ekonomiska och administrativa synpunkter nödvändigt, att vårdplatsantalet begränsas till omkring 2 000. Vid ett större vårdplatsantal skulle mycket kostnadskrävande ombyggnader av de centrala anläggningarna eller dubbelning av desamma helt eller delvis bliva ofrånkomliga. Administrerandet av en sjukhusanläggning, som motsvarar två var för sig betydande sjukhuskomplex, erbjuder dessutom stora vanskligheter.

Genom uppförandet av redan beslutade kliniker kommer sjukhuset att omfatta 1 747 vårdplatser och, om ett av byggnadskommittén framlagt för-

slag om utvidgat platsantal vid lungklinikerna bifalles, 1 774 platser. Sedan nervklinikerna vid serafimerlasarettets nedläggande överflyttats till karolinska sjukhuset, kommer vårdplatsantalet att stiga till 1 990 om dessa kliniker erhålla ett föreslaget platsantal av 216. Kommittén anser dock, att för nervklinikerna ej bör beräknas högre platsantal än 200.

Några ytterligare kliniker böra ej uppföras på sjukhusområdet. *Behovet av nya kliniker* bör därför tillgodoses på annat sätt. Den ortopediska kliniken bör sålunda kvarstanna vid vanförestalten, som genom en kulvertförbindelse bör anslutas till karolinska sjukhuset. En föreslagen plastikkirurgisk klinik bör förläggas till Sabbatsbergs sjukhus liksom vissa andra specialkliniker i den mån dessa ej kunna anordnas genom partiell differentiering inom redan förefintliga kliniker. Ej heller bör till sjukhuset förläggas ett projekterat alkoholistsjukhus eller ett föreslaget akustiskt institut.

En nybyggnad för sjukhusets centrallaboratorier bör däremot uppföras vid sjukhuset. Vidare bör militärapotekets lokalbehov uppmärksammas liksom behovet av bostäder för sköterske- och biträdespersonal.

Dispositionsplanen bör enligt kommittén omfatta följande anläggningar:

1. nya kliniker för reumatologi, lungtuberkulos, thoraxkirurgi, neurologi och neurokirurgi ävensom utvidgning av radioterapeutiska kliniken, sammanlagt högst 583 nya platser, varigenom platsantalet skulle komma att högst uppgå till 2 024,
2. centralt laboratorium,
3. utbyggnad av tvättanläggningen,
4. erforderlig utbyggnad av maskinanläggningen,
5. anordnande av vissa personalbostäder samt
6. eventuellt lokaler för militärapoteket.

Härvid har förutsatts, att de nuvarande garnisonsavdelningarna disponeras för en urologisk klinik.

I fråga om *byggnadernas placering på sjukhusområdet* innebär kommitténs förslag följande. Den reumatologiska kliniken förlägges till den plats, som avsetts för densamma vid 1946 års riksdagsbeslut om klinikens uppförande. Lungklinikerna, vilkas placering preliminärt bestämts till södra delen av den cirka 200 meter väster om huvudkomplexet belägna höjden, flyttas 75 meter åt sydost. Nervklinikerna förläggas till områdets västra del, sydost om den nyssnämnda höjden och i direkt anslutning till en ny laboratoriebyggnad, vilken i sin tur skulle ansluta till den patologiska institutionen, varigenom en naturlig anslutning till de centrala anläggningarna och kulvertsystemet skulle erhållas. Ett eventuellt nytt militärapotek kan förläggas nordväst om den nya laboratoriebyggnaden. Invid sjukhusets västra gräns kommer en markreserv att återstå, lämplig för ytterligare personalbostäder.

Byggnadsföretagen böra uppföras i *följande ordning*: 1) reumatologiska

kliniken, 2) elevbostäder, 3) lungklinikerna, 4) centrallaboratorier, 5) eventuella ytterligare personalbostäder, 6) nervklinikerna. En förutsättning är, att före ianspråktagandet av lungklinikerna utbyggnad av värmecentralen och tvättbyggnaden genomförts.

I yttrandena över byggnadskommitténs förslag ha olika uppfattningar gjort sig gällande. Yttrandena innebära i huvudsak följande.

Byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen ha i frågan om *sjukhusets storlek* uttalat, att en deklaration eller ett beslut om en begränsning av anläggningens storlek ej torde förhindra, att utvecklingen kommer att medföra krav på nya institutioner, vilkas behövlighet och storlek icke f. n. med säkerhet kan bedömas. En plandisposition bör därför ej uppgöras, som skulle medföra att ett utbyggande till 2 000 sängar tager i anspråk praktiskt taget hela sjukhusområdet. Karolinska institutets lärarkollegium anser, att frågan om eventuella driftkomplikationer vid ett fortsatt utbyggande av sjukhuset bör utredas för utrönande av till vilket merpris man kan vinna den fördel för undervisning och forskning, som ligger i att de olika klinikerna sammanföras på ett område. Nervklinikerna böra enligt kollegiet omfatta 236 platser, varjämte 24 platser böra beräknas för en epileptikeravdelning. Karolinska sjukhusets direktion anser ytterligare utredning vara nödvändig om nervklinikernas sängantal.

Beträffande det aktuella *behovet av nya kliniker* understryker lärarkollegiet starkt behovet av en ny ortopedisk klinik. Universitetskanslern och karolinska sjukhusets direktion anse däremot ej behovet vara trängande. I fråga om specialklinikerna för urologi och plastikkirurgi anse lärarkollegiet och universitetskanslern att, sedan garnisonsavdelningen avflyttat från karolinska sjukhuset, de ledigblivna 108 platserna där kunna fördelas mellan nämnda specialiteter. För övriga specialiteter bör mark reserveras på sjukhusområdet.

I fråga om *klinikernas förläggning på sjukhusområdet* framhåller byggnadsstyrelsen, att styrelsen ej kan underlåta att starkt ifrågasätta, om icke fördelar skulle stå att vinna för framtiden genom en omprövning av ritningsförslaget i vad avser sättet för den reumatologiska klinikens anslutning till huvudbyggnaden. Mot angelägenheten av att snarast påbörja byggnaden bör noga vägas fördelen av en sålunda ändrad förläggning med direkt anslutning till det centrala vårdblocket, vilket bl. a. skulle möjliggöra framtida interna omdispositioner av lokalerna mellan medicinska och reumatologiska klinikerna. Centrala sjukvårdsberedningen erinrar om att den i tidigare avgivet yttrande över byggnadskommitténs förslag till uppförande av den reumatologiska kliniken uttalat, att den saknade möjlighet att bedöma i vad mån den föreslagna med hänsyn till klinikens utbyggnadsmöjligheter olyckligt valda placeringen vore nödvändig.

Lärarkollegiet hävdar med bestämdhet nödvändigheten av ett lokalt samband mellan nervklinikerna och psykiatriska kliniken. I anslutning till ett

av kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggnad framlagt förslag uttalar kollegiet, att nervklinikerna böra placeras på östra sjukhusområdet med utnyttjande av en del av Eugeniahemmets tomt. Även karolinska sjukhusets direktion ger uttryck för en liknande uppfattning och understryker, att vid en sådan lösning centrallaboratorierna böra placeras öster eller söder om sjukhusets huvudkomplex.

Byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen hävda med utgångspunkt från sin uppfattning om nödvändigheten av en strängare koncentration av byggnaderna på sjukhusområdet, att redan beslutade och vissa planerade utbyggnader böra bilda en ekonomisk och administrativ enhet, omfattande omkring 1 960 platser, medan nytillkommande institutioner böra sammanföras i självständiga grupper, eventuellt med egna värme- och economicentraler. En sådan självständig grupp kunde bildas omkring lungklinikerna på sydvästra sjukhusområdet, där ytterligare 375—450 vårdplatser kunde inrymmas. I framtiden borde även Eugeniahemmets område avsättas för sjukvårds- och forskningsändamål, varjämte en samordning med vanförestalten borde komma till stånd. För att frigöra sydvästra området för framtida bebyggelse borde lungklinikerna flyttas tillbaka till den plats, som tidigare avsetts för dem. Som följd härav borde nervklinikerna förläggas till östra sjukhusområdet, förslagsvis med placering mellan barnkliniken och radiumhemmet.

Uppförande av elevbostäder.

I skrivelser den 15 februari och 17 maj 1949 har *direktionen för karolinska sjukhuset* upptagit frågan om anordnande av bostäder åt befattningshavare vid karolinska sjukhuset. Med hänsyn till angelägenheten av att bostäder i ökad omfattning finnas tillgängliga vid den tidpunkt, då den under byggnad varande pediatrika (barn-) kliniken blir färdig att tagas i bruk, har direktionen i den sistnämnda skrivelsen framlagt ett förslag till anordnande av bostäder genom tillbyggnad av det befintliga bostadshuset för sjukvårdselever. Därigenom skulle åtminstone bostadsbehovet för de barnsjuksköterskeelever, som beräknas överflytta till sjukhuset i samband med att den pediatrika kliniken tages i bruk, kunna tillgodoses. Direktionen fortsätter.

F. n. finnas 88 enkelrum och 80 dubbelrum för sjukvårdselever. Dessa bostäder äro sammanförda i en särskild byggnad (elevhemmet) belägen invid entrén till sjukhuset. I bottenvåningen är inrymd en sjukavdelning för elever om 14 platser och bostadsrum för 12 elever samt ett för eleverna gemensamt dagrum. I var och en av byggnadens sju övre våningar äro inrymda 12 enkelrum och 11 dubbelrum samt dagrum, thékök, duschrums, toilettrum och borstrum. Sammanlagt finnas i byggnaden bostadsrum för 248 elever och en föreståndarinna. Antalet elever vid sjukhuset har numera nedgått till 219. Med beräkning att elevantalet vid den pediatrika kliniken kommer att uppgå till 73 har direktionen därför tidigare uppskattat

behovet av nya elevbostäder vid denna kliniks ibruktagande till 44, varvid förutsatts att den förefintliga bostadsreserven helt skulle utnyttjas för en del av barnklinikens elever. Vid en tillbyggnad av elevbyggnaden synes det emellertid icke vara tillrådligt att utgå från att reserven helt skall utnyttjas. Att elevantalet på senare tid nedgått sammanhänger med att tillströmningen av elever till sjuksköterskeskolorna minskats. Det är icke osannolikt, att elevantalet vid skolorna framdeles kan komma att stegras och att skolorna i följd därav kunna tillhandahålla sjukhuset ett ökat antal elever. För dessa måste då nya bostäder anordnas, om den nu befintliga bostadsreserven helt skulle tagas i anspråk för barnklinikens elever. Elevbostäderna vid sjukhuset ha också pläгат utnyttjas såsom bostad ej blott för sjukvårds elever utan även för ett mindre antal aspiranter till sjuksköterskeskolorna, vilka, innan de antagas till elever därstädes, ha att fullgöra viss provtjänstgöring vid sjukhus. Även för dessa s. k. provelever bör ett visst antal bostadsrum finnas tillgängligt. Med hänsyn till nu angivna förhållanden har direktionen funnit tillbyggnaden böra omfatta bostäder för åtminstone 60 elever.

Tillbyggnaden skulle omfatta fem våningar och enligt upprättade skissritningar anslutas till elevbyggnadens norra gavel. Frånsett bottenvåningen skulle var och en av tillbyggnadens våningar innehålla 15 enkelrum belägna längs en i byggnadens längdriktning gående korridor, som skulle anslutas till det dagrum, som är beläget i norra ändan av den nuvarande elevbyggnadens motsvarande våningsplan. Befintliga thékök, duschrum och borstrum ha ansetts vara tillräckligt stora för att kunna användas även av eleverna i tillbyggnaden, medan antalet w.c.-platser i varje våning ansetts böra något ökas i samband med tillbyggnaden. I norra ändan av tillbyggnaden har en trappa ansetts böra anordnas med hänsyn till brandrisken. Att några dubbelrum icke upptagits i tillbyggnaden, har närmast berott på att de bostadsrum, som skulle inrymmas där, närmast skulle avses för barnklinikens elever, vilka anses vara utsatta för särskilt stor infektionsrisk och därför icke böra dela rum med andra elever.

Tillbyggnadens bottenvåning kan icke på samma sätt som dess övre våningar anslutas till bostäderna i den befintliga elevbyggnadens motsvarande våningsplan, då denna byggnads bottenvåning inrymmer en sjukavdelning, som skulle avspärra de bostadsrum, vilka eventuellt komma att anordnas i tillbyggnadens bottenvåning, från de thékök, duschrum och borstrum, som finnas i elevbyggnadens bottenvåning. Då en användning av tillbyggnadens bottenvåning för bostadsändamål därför skulle dels nödvändiggöra att en del av rummen därstädes skulle inredas till gemensamma lokaler av nu angivna slag och dels torde förutsätta att särskild källarvåning anordnades under densamma, har direktionen ansett denna våning lämpligare böra användas dels såsom arbetslokal för arbetsföra patienter och dels såsom förrådslokaler. I båda dessa avseenden föreligger nämligen ett trängande lokalbehov.

Kostnaden för den planerade tillbyggnaden har beräknats till cirka 385 000 kronor. Under förutsättning att förslag om tillbyggnadens utförande förelägges 1950 års riksdag och denna beviljar härför behövtligt anslag, beräknas arbetet kunna påörjas under hösten 1950 och slutföras under förra hälften av år 1951 eller samtidigt med barnklinikens beräknade ibruktagande.

Direktionens skrivelse den 17 maj 1949 har överlämnats till *kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande* att tagas i övervägande vid det åt kommittén lämnade uppdraget att uppgöra en dispositionsplan för karolinska sjukhusets område. Kommittén har i skrivelse den 7 september 1949 uttalat, att kommittén funnit ett starkt behov av ifrågavarande personalbostäder föreligga. Kommittén tillstyrker därför, att dessa snarast utföras. Mot det föreliggande skissförslaget har kommittén icke annan erinran än att anledning kunde förefinnas att anordna dubbelrum i samma utsträckning som i den nuvarande byggnaden. Enär emellertid vinsten härav vid ett så begränsat byggnadsföretag som det ifrågavarande måste bli obetydlig, har kommittén intet yrkande i detta hänseende. Den verkställda kostnadsberäkningen har ej heller givit anledning till erinran.

I yttrande över förslaget har *byggnadsstyrelsen* anfört.

Styrelsen anser, att en prövning bör ske av frågan, i vilken utsträckning elevbostäder i sjukhusets olika utbyggnadsstadier kunna vara strängt erforderliga.

Beträffande det föreliggande ritningsförslaget bör undersökas, huruvida ej de stora utrymmen, vilkas användning icke ansluter sig till byggnadens uppgift i övrigt, kunna undvikas. Det synes sålunda böra övervägas, om icke hela nybyggnaden kan göras en våning lägre och en lämplig anslutning till de gemensamma utrymmena i den befintliga byggnaden ändock erhållas, även om detta måste ske genom en trappförbindelse. Det synes även böra övervägas, huruvida man behöver räkna med, att en ytterligare utbyggnad av dessa elevbostäder framdeles kan bli erforderlig samt på vilket sätt densamma i så fall bör ske.

Den till 385 000 kronor uppgivna kostnaden för förslaget i föreliggande skick synes i och för sig skäligen.

Byggnadskommitténs anslagsäskanden för budgetåret 1950/51.

I skrivelse den 21 september 1949 har kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande hemställt om ett anslag av 1 300 000 kronor.

Beträffande *utbyggnadens fortgång* har kommittén upplyst, att uppförandet av den pediatrika (barn-) kliniken nu fortskridit så långt, att byggnaden är färdigmurad och står under tak. Det invändiga putsningsarbetet är även i det närmaste avslutat. Ombyggnaden av maskin- och köksanläggningarna kan beräknas vara slutförd före utgången av år 1949. Utbyggnaden av tvättanläggningen har ännu icke kunnat påbörjas, då byggnadstillstånd för arbetena icke erhållits.

I fråga om medelsbehovet för nästa budgetår framhåller kommittén, att för uppförandet av *hudkliniken* ursprungligen anvisats 2 265 000 kronor enligt av statsmakterna godtagna kostnadsberäkningar. I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår framhöll emellertid kommittén, att, ehuru räknenskaperna för kliniken icke vore avslutade, kommittén likväl med hänsyn till inträdda prisstegringar ansåge sig böra räkna med en

kostnadsökning för byggnadsföretaget av omkring 100 000 kronor. Av kommittén i anslutning härtill gjord hemställan om anvisande för ändamålet av sistnämnda belopp bifölls av 1949 års riksdag. Räkenskaperna för kliniken ha nu avslutats och utvisa — under förutsättning av Kungl. Maj:ts bifall till en av kommittén den 1 september 1949 gjord framställning rörande arkitekturavode — en slutlig kostnad för byggnadsföretaget av 2 355 637 kronor 92 öre, motsvarande en stegring i förhållande till det ursprungligen beräknade kostnadsbeloppet av icke fullt 4 procent. Å för byggnadsföretaget anvisade medel uppkommer sålunda en besparing av omkring 10 000 kronor.

Totalkostnaden för uppförande av *barnkliniken* beräknades ursprungligen till 3 935 000 kronor, varav på statsverket skulle falla omkring 1 889 000 kronor. Sedan medel anvisats i enlighet med dessa beräkningar, föreslog kommittén i sina petita för innevarande budgetår, att kostnadsbeloppet med hänsyn till inträdda prisstegringar skulle uppräknas med 25 procent eller till 4 935 000 kronor, varav på staten skulle komma 2 300 000 kronor. Riksdagen anvisade sedermera medel i enlighet med de nya kostnadsberäkningarna. Beträffande dessa får kommittén framhålla, att byggnadsföretaget ännu icke framskridit så långt, att de slutliga kostnaderna för byggnadsföretaget kunna överblickas. Såvitt kommittén nu kan se, torde dock kostnaderna komma att hålla sig inom den beräknade ramen.

Även för *de centrala anläggningarna* beräknade kostnader ha på grund av prisstegringarna måst uppräknas. Utbyggnaden av maskinanläggningen beräknades sålunda ursprungligen draga en kostnad av 1 235 000 kronor, vilket belopp dock efter förslag av kommittén av 1949 års riksdag höjdes med 100 000 kronor till 1 335 000 kronor. Kommittén räknar icke med att detta belopp skall behöva överskridas. Till köksanläggningens och tvättanläggningens ombyggnad ha anvisats tillhoppa 1 065 000 kronor, varav ursprungligen (500 000 + 350 000) 850 000 kronor, och av 1949 års riksdag ytterligare 215 000 kronor, motsvarande en uppräkning av de tidigare beräknade kostnadsbeloppen med 25 procent. Arbetena i köksanläggningen, vilka, med hänsyn till att driften skolat upprätthållas under hela byggnadstiden, måst utföras på löpande räkning, ha emellertid visat sig vara mera kostnadskrävande än vad kommittén räknat med; såvitt kommittén nu kan bedöma torde totalkostnaden icke komma att understiga 800 000 kronor. Ett ytterligare medelsbehov för ändamålet av omkring 200 000 kronor torde uppkomma; på statsverket skulle härav belöpa omkring 50 000 kronor. Statsverket torde bära förskottera hela det erforderliga beloppet. För tvättanläggningen, som ännu icke påbörjats, beräknar kommittén f. n. icke ytterligare medel.

Därest den *reumatologiska kliniken*, på sätt kommittén i förslag den 7

september 1949 förordat, uppföres under nästa budgetår, uppskattar kommittén det härvid uppkommande medelsbehovet till 1 000 000 kronor.

Om uppdrag meddelas kommittén att utarbeta huvudritningar och entreprenadhandlingar för lungklinikerna, utgör medelsbehovet för ändamålet under nästa budgetår 100 000 kronor.

Kommitténs medelsbehov för budgetåret 1950/51 skulle sålunda utgöra (— 10 000 + 200 000 + 1 000 000 + 100 000) 1 290 000 kronor eller i runt tal 1 300 000 kronor.

Departementschefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att riksdagen år 1946 beslutat att vid karolinska sjukhuset skall uppföras en reumatologisk klinik samt en lungklinikbyggnad, inrymmande en medicinsk tuberkulosklinik och en thoraxkirurgisk klinik. I samband med att riksdagen år 1948 fattade beslut om serafimerlasarettets försäljning till Stockholms stad förutsattes vidare, att de vid serafimerlasarettet belägna nervklinikerna vid lasarettets nedläggande skulle överflyttas till karolinska sjukhuset.

I propositionen nr 130 till 1949 års riksdag framhöll jag, att jag icke ansåg mig böra föreslå, att medel anvisades för budgetåret 1949/50 för att påbörja nya byggnadsföretag vid karolinska sjukhuset. Med tanke på en rationell framtida utveckling av sjukhusanläggningen och med hänsyn till den begränsade markyta, som stode till disposition härför, vore det i hög grad angeläget att söka erhålla en överblick över hur de under den närmaste framtiden ifrågakommande nybyggnaderna lämpligen borde placeras inom sjukhusområdet. På min föredragning hade därför Kungl. Maj:t uppdragit åt kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande att uppgöra och inkomma med förslag till dispositionsplan för sjukhusområdet.

Av det av byggnadskommittén nu framlagda förslaget till dispositionsplan samt av de yttranden, som avgivits över förslaget, framgår, att åtskilliga svårösta spörsmål äro förknippade med frågan om sjukhusets fortsatta utbyggande. De många synpunkter, som framkommit i förslaget och remissyttrandena, giva enligt min mening en värdefull belysning av de problem, som inställa sig vid ett fortsatt rationellt utbyggande av ett modernt undervisningssjukhus av denna omfattning.

Frågorna om sjukhusanläggningens storlek, det lämpliga vårdplatsantalet vid nytillkommande kliniker samt förläggningen av redan beslutade och i framtiden ifrågakommande nybyggnader utgöra huvudproblemen i detta sammanhang.

Byggnadskommittén har av ekonomiska och administrativa skäl förordat en begränsning av anläggningens storlek till omkring 2 000 vårdplatser. Kommittén har därvid framförallt hänvisat till de svårigheter, som upp-

stå vid ett ytterligare utökande av vårdplatsantalet, när det gäller att på ett ekonomiskt godtagbart sätt organisera de för hela sjukhuset gemensamma anläggningarna: tvätt-, maskin- och köksanläggningarna liksom laboratorier och röntgen. Flera remissmyndigheter ha gentemot denna uppfattning hävdadt, att den snabba medicinska utvecklingen — vare sig man anser det vara ur sjukhussynpunkt lyckligt och önskvärt eller ej — ställdes och komme att ställa krav på ytterligare institutioner, vilka fordrade nära kontakt och samarbete med karolinska sjukhuset. Det vore därför nödvändigt att vid utarbetandet av en plan för sjukhusområdets framtida disposition utgå från att sjukhuset i färdigt skick komme att omfatta betydligt mera än 2 000 vårdplatser.

För egen del kan jag icke underlåta att fästa stor vikt vid de av byggnadskommittén uttalade farhågorna för att en alltför kraftig tillväxt av sjukhuset kan komma att ställa statsmakterna och sjukhusledningen inför mycket svårlösta problem. Å andra sidan torde det, såsom remissmyndigheterna anfört och med hänsyn till bl. a. bristen på lämplig tomtmark för statliga ändamål i huvudstadens närhet, vara av vikt att möjligheter hållas öppna för en utbyggnad till ett vårdplatsantal utöver av byggnadskommittén angivet maximum. Härför förutsattes ett intensivt utnyttjande av Norrbackaområdet för sjukhusets räkning. I detta hänseende synas framförallt de av byggnadsstyrelsen och centrala sjukvårdsberedningen framförda synpunkterna vara värda beaktande. Ett koncentrerande av nu befintliga och vissa planerade kliniker till en central byggnadsgrupp skulle nämligen medföra, att rätt avsevärda sammanhängande markområden kunde stå till förfogande för framtida behov. Ur denna synpunkt synes den av dessa myndigheter föreslagna förläggningen av lungklinikerna vara att föredraga framför byggnadskommitténs förslag. Vägande skäl synas även tala för att nervklinikerna förläggas i närheten av den psykiatriska kliniken på östra sjukhusområdet. Huruvida detta är möjligt med hänsyn till därvid uppkommande merbelastning på sjukhusets ledningsnät måste ytterligare undersökas liksom frågan om nervklinikernas storlek. Den senare frågan äger betydelse även för möjligheten att avgöra vilken del av östra sjukhusområdet, som lämpligen bör tagas i anspråk för dessa kliniker. Det är icke uteslutet att därvid särskilda omständigheter måste föranleda ett övervägande att utnyttja mera väsentliga delar av Eugeniahemmets tomt för detta ändamål.

Ett viktigt led i ett övervägande av det mest rationella sättet för sjukhusets framtida utbyggande är enligt min mening frågan om storleken av nytillkommande kliniker. Detta spörsmål bör därför ägnas ingående uppmärksamhet. Sålunda torde bl. a. på grund av den begränsade markyta, som står till disposition, skäl kunna anföras för att klinikernas omfattning till väsentliga delar bestämmas med utgångspunkt från vad undervisning och forskning i det särskilda fallet kräva. I vad mån angelägna sjukvårdskrav föreligga, vilka böra få inverka på besluten om klinikernas storlek, torde

böra bli föremål för noggrann prövning i varje särskilt fall. Ytterligare bör beaktas, huruvida icke riksplatserna vid karolinska sjukhuset kunna minskas vid en ifrågasatt ökad intagning av medicine studerande och i samband därmed företagen ökning av antalet vårdplatser vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

Jag anser det angeläget, att frågan om karolinska sjukhusets fortsatta utbyggnad i den nu aktuella etappen blir löst så fort som möjligt. Särskilt gäller detta den reumatologiska kliniken, lungklinikerna och laboratorerna. Av vad som anförts av kommittén och i yttrandena har jag emellertid övertygats om, att frågan om en mera definitiv dispositionsplan för karolinska sjukhusets område bör bli föremål för ytterligare utredning. Det material, som byggnadskommitténs förslag och remissmyndigheternas utlåtanden representera, synes utgöra en god grund för den fortsatta översynen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare angiva de frågor, som vid det fortsatta utredningsarbetet böra bli föremål för särskild uppmärksamhet.

Jag övergår härefter till att upptaga frågan om de vid sjukhuset närmast aktuella byggnadsföretagen, nämligen uppförandet av en reumatologisk klinik, elevbostäder, lungkliniker och centrallaboratorier. Såväl byggnadskommittén som remissmyndigheterna ha varit ense om, att byggnadsföretagen böra uppföras i nu nämnd ordning. Uppförandet av en reumatologisk klinik och lungkliniker har redan beslutats av riksdagen, som i fråga om den förstnämnda kliniken även angivit tomtplats. Frågan om uppförande av elevbostäder framlägges nu för riksdagen. Vad angår centrallaboratorerna har full enighet rått mellan byggnadskommittén och remissmyndigheterna om att detta byggnadsföretag bör komma till stånd så snart som möjligt. På min föredragning har Kungl. Maj:t den 2 september 1949 uppdragit åt byggnadskommittén att uppgöra förslag till lösande av laboratoriernas lokalfråga samt att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet jämte skissritningar och kostnadsberäkningar.

Vad angår den reumatologiska kliniken har 1946 års riksdag, som fattade beslutet om byggnadens uppförande, även lämnat utan erinran ett av departementschefen framlagt förslag om klinikens placering i en fristående byggnad till den tomt, som förutsetts i generalplanen för karolinska sjukhusets utbyggande, nämligen till området omedelbart väster om huvudbyggnadens D-flygel. Av den förut lämnade redogörelsen framgår, att centrala sjukvårdsberedningen i utlåtande över ett av byggnadskommittén år 1948 framlagt förslag rörande klinikens närmare utformning jämte ritningar framhållit, att beredningen saknade möjlighet att bedöma i vad mån den föreslagna med hänsyn till klinikens utbyggnadsmöjligheter olyckligt valda placeringen vore nödvändig. Sjukvårdsberedningens yttrande åberopades jämväl av medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen. Av den lämnade redogörelsen framgår även, att byggnadsstyrelsen i utlåtande över byggnadskommitténs förslag till dispositionsplan starkt ifrågasatt, om icke fördelar

skulle stå att vinna för framtiden genom en omprövning av ritningsförslaget i vad avsåge sättet för byggnadens anslutning till huvudbyggnaden. Styrelsen menade, att mot angelägenheten av att snarast påbörja byggnaden borde nog övervägas fördelen av en sålunda ändrad förläggning med direkt anslutning till det centrala vårdblocket, vilket bl. a. skulle möjliggöra framtida interna omdispositioner av lokalerna mellan reumatologiska och medicinska klinikerna.

Vid min prövning av de sålunda framförda synpunkterna har jag funnit flera omständigheter tala för en förläggning av den reumatologiska kliniken i direkt anslutning till sjukhusets huvudkomplex. Förutom de praktiska fördelar för framtiden, som kunna vinnas genom direkt kommunikation med sjukhusets centrala avdelningar, tala även andra skäl för en sådan lösning. Under senare år har frågan om sambandet mellan reumatologien och den invärtes medicinen alltmera uppmärksamrats. Enligt vad jag har mig bekant har man sålunda i samband med en nybyggnadsfråga av detta slag vid akademiska sjukhuset i Uppsala ur medicinsk synpunkt ansett en nära anknytning mellan reumatologi och medicin vara att föredraga. Även chefen för karolinska sjukhusets medicinska klinik, professorn Nanna Svartz, har givit uttryck åt den uppfattningen, att sambandet mellan den reumatologiska specialiteten och den invärtes medicinen såsom moderdisciplin under senare år blivit alltmera påtaglig samt att en nära kontakt — även i lokalt hänseende — skulle vara till båtnad för undervisningen, forskningen och den sjukvårdande verksamheten på detta område. Med hänsyn till det anförda har jag vid valet mellan att medverka till att vårdplatser för reumatologi — och därmed en effektiviserad forskning och undervisning i ämnet — omedelbart komma till stånd eller att med hänsyn till de betydande fördelar på längre sikt, som synas stå att vinna genom en omprövning av byggnadsförslaget i nu angiven riktning, funnit mig böra förorda, att en utredning snarast företages om ändrad förläggning av den reumatologiska kliniken med direkt anslutning till sjukhusets centrala vårdblock. En utredning i denna fråga torde kunna bedrivas med sådan skyndsamhet, att förslag i ämnet kan föreläggas 1951 års riksdag. Med hänsyn till den i vissa delar enklare planutformning, som skulle komma i fråga vid ett sammanförande av denna klinik med huvudkomplexet, torde det icke vara uteslutet att vissa besparingar kunna göras, som kompensera de utgifter kommittén hittills haft för utförande av ritningar enligt det ursprungliga förslaget. Det utredningsarbete, som förekommit i samband härmed, torde för övrigt kunna bli av stort värde vid utformningen av det nya förslaget.

I fråga om lungklinikernas byggnadsfråga må framhållas följande. Sedan 1946 års riksdag på grundval av ett av kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande m. m. framlagt byggnadsprogram, omfattande 236 vårdplatser, beslutat om klinikens uppfö-

rande, uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadskommittén att uppgöra ritningar och entreprenadhandlingar samt utföra andra förberedande arbeten beträffande ifrågavarande klinikbyggnad. Såsom framgår av det förut sagda, har byggnadskommittén förordat ett till 263 utökat vårdplatsantal för klinikerna. På anförda skäl har jag i det föregående funnit ett av centrala sjukvårdsberedningen och byggnadsstyrelsen framlagt förslag angående placeringen av dessa kliniker innebära väsentliga fördelar. Den i dessa yttranden förordade placeringen överensstämmer även med den i den ursprungliga generalplanen för sjukhusområdet föreslagna platsen. Under förutsättning att vid den av mig tillstyrkta överarbetningen av byggnadskommitténs dispositionsplan enighet uppnås om den av mig förordade placeringen av klinikerna, torde det få ankomma på byggnadskommittén att fortsätta utredningsarbetet för klinikerna på sådant sätt, att detaljerat förslag jämte huvudritningar kunna föreläggas 1951 års riksdag. Under förutsättning att kommitténs förslag då vinner riksdagens godkännande skulle alltså medel kunna anvisas samtidigt för uppförande såväl av den reumatologiska kliniken som lungklinikerna. Vid det fortsatta ritningsarbetet för lungklinikerna synes det böra ankomma på byggnadskommittén att noggrant undersöka möjligheterna till en begränsning av klinikernas storlek.

I fråga om förslaget om ytterligare elevbostäder vid sjukhuset får jag erinra, att barnkliniken, som f. n. är under uppförande, beräknas stå färdig under loppet av år 1951. Vid denna tidpunkt är det nödvändigt, att bostadsbehovet för de barnsjuksköterskeelever, som beräknas överflytta till den nya barnkliniken, kan tillgodoses. Enligt det av karolinska sjukhusets direktion framlagda förslaget skulle bostadsfrågan för dessa lämpligen lösas genom en tillbyggnad till det befintliga bostadshuset för sjukvårds- elever. Vid det fortsatta ritningsarbetet torde böra närmare övervägas, om icke tillbyggnadens bottenvåning i första hand bör utformas med tanke på det alltmera växande behovet av lokaler för arbetsterapi vid sjukhuset. Vad byggnadsstyrelsen anfört angående en prövning av frågan, i vilken utsträckning elevbostäder i sjukhusets olika byggnadsstadier kunna vara strängt erforderliga, synes böra uppmärksammas vid den av mig ifrågasatta överarbetningen av byggnadskommitténs förslag till dispositionsplan.

Mot den till 385 000 kronor beräknade kostnaden för byggnadsföretaget har jag intet annat att erinra än att Stockholms stad och län synas böra bidra till kostnaderna enligt de grunder, som angivas i med dessa parter träffat avtal angående samarbete för uppförande och drift av en pediatrik klinik vid karolinska sjukhuset. Med utgångspunkt från avtalets bestämmelser beräknar jag statens andel till omkring 181 000 kronor.

Vad slutligen angår byggnadskommitténs anslagsäskanden för nästa budgetår följer av vad jag i det föregående förordat, att några medel ej nu böra beräknas för uppförande av en reumatologisk klinik. För utrednings-

kostnader däremot böra anvisas ytterligare 100 000 kronor. För ändamålet synes därför böra upptagas 200 000 kronor. I övrigt anser jag mig kunna biträda kommitténs anslagsberäkningar. Då för uppförandet av elevbostäder erfordras 181 000 kronor, skulle det sammanlagda anslagsbehovet för nästa budgetår utgöra (— 10 000 + 200 000 + 200 000 + 181 000) 571 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* under Statens allmänna fastighetsfond, inrikesdepartementet, för budgetåret 1950/51 anvisa ett investeringsanslag av 571 000 kronor.

Karolinska sjukhuset: Utrustning.

Förslag.

Direktionen för karolinska sjukhuset har i skrivelser den 29 augusti 1949 och 2 februari 1950 hemställt om anslag för ändamålet med sammanlagt 1 090 820 kronor.

	Kronor
1. Utrustning av pediatrika (barn-) kliniken	550 000
2. Utrustning av reumatologiska kliniken	500 000
3. Utrustning av tillbyggnad till elevhemmet	40 820
	1 090 820

1) I enlighet med beslut av 1943 års riksdag (prop. nr 151 och skr. nr 280) utbygges karolinska sjukhuset f. n. med en barnklinik om 219 vårdplatser. De egentliga byggnadsarbetena torde i huvudsak vara färdiga vid utgången av år 1950, varefter kliniken beräknas kunna utrustas under första halvåret 1951 och tagas i bruk den 1 juli samma år. Kostnaderna för utrustningen skola bestridas av staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting enligt ett mellan parterna ingånget avtal, innebärande bl. a. att staden och länet skola bidra med 75 procent av kostnaderna för de platser som staden och länet skola disponera (127 resp. 28). På grundval av omedelbart före krigsutbrottet rådande priser beräknade 1939 års förhandlingskommission utrustningskostnaderna till 1 314 000 kronor. Ett närmare utformat utrustningsförslag framlades den 5 december 1944 av kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande. De av intendenten G. Heimer på kommitténs uppdrag utförda detaljberäkningarna slutade på ett belopp av 1 474 000 kronor, varvid denne utgått från prisleförhållandena vid årsskiftet 1943/44. Kommittén ansåg för sin del, att kostnaderna borde kunna begränsas till 1 255 000 kronor genom reducering av anskaffningsprogrammet. I propositionen nr 302/1945, vari anslag till byggnadsföretaget begärdes, togs icke ställning till frågan om utrustningskostnaderna.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1948/49 hemställde direktionen för karolinska sjukhuset om ett anslag av 800 000 kronor för att utrustningsarbetet skulle kunna påbörjas. Återstoden skulle icke behöva anvisas förrän senare, sedan direktionen verkställt en överarbetning av utrustningsförslaget, vilken vore erforderlig bl. a. med hänsyn till förändringarna i prisläget. Riksdagen anvisade sedermera ett delanslag om 500 000 kronor för budgetåret 1948/49 i avvaktan på direktionens överarbetning av förslaget i samråd med centrala sjukvårdsberedningen (prop. nr 203/1948, riksd. skr. nr 327).

Direktionen, som framhåller, att centrala sjukvårdsberedningens detaljgranskning av förslaget ännu ej avslutats, beräknar, att kostnaden kommer att stiga från 1 474 000 kronor till 2 039 000 kronor vartill komma utgifter för komplettering av utrustningen i sjukhusets ekonomiavdelningar med 192 000 kronor, sammanlagt 2 231 000 kronor. Kostnaden per vårdplats blir härvid 10 187 kronor 21 öre. För stadens 127 platser blir kostnaden kronor 1 293 775 kronor 67 öre, varav staden skall bidra med 75 procent eller 970 332 kronor. För länets 28 platser blir kostnaden 285 241 kronor 88 öre, varav landstinget skall bidra med 75 procent eller 213 931 kronor. Statens andel i utrustningen kan således beräknas till (2 231 000 — 970 332 — 213 931) 1 046 737 kronor, avrundat till 1 050 000 kronor.

2)—3) Enligt det av kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande år 1949 framlagda förslaget till dispositionsplan för karolinska sjukhusets område skola där i första hand uppföras dels en reumatologisk klinik och dels en tillbyggnad till det befintliga bostadshuset för sjukvårdselever. I händelse arbetet med dessa byggnader börjas under år 1950, är det antagligt, att arbetet kan slutföras under loppet av år 1951. För att byggnaderna då skola kunna tagas i bruk erfordras, att den utrustning, som är behövlig för byggnadernas användning, då finnes tillgänglig.

Intendenten vid sjukhuset har den 29 december 1947 avgivit förslag till utrustning av den *reumatologiska kliniken*. Enligt detta förslag, skulle kostnaden uppgå till 474 700 kronor. Med hänsyn till att prisförändringar inträffat under den tid, som förflutit efter utrustningsförslagets upprättande, har en förnyad beräkning av utrustningskostnaden verkställts, varvid kostnaden uppskattats till cirka 500 000 kronor.

Enligt vad som uttalats i samband med Kungl. Maj:ts proposition nr 273 till 1946 års riksdag skola utgifterna för klinikens utrustning helt bestri-
das av statsmedel.

Kostnaden för anskaffning av möbler och andra behövliga utrustningspersedlar till den föreslagna tillbyggnaden till *elevhemmet* har beräknats till 87 000 kronor. Då tillbyggnaden är behövlig för beredande av bostäder åt sjukvårdselever vid den pediatrika kliniken, synes kostnaden för tillbyggnadens utrustning böra fördelas mellan staten samt Stockholms stad och län enligt de grunder, som angivas i avtalet om samarbete för nämnda

kliniks uppförande och drift. I enlighet därmed skulle i avrundat tal 40 820 kronor av denna kostnad ankomma på statsverket.

Departementschefen.

Den nya barnkliniken beräknas stå färdig under loppet av år 1951. Med hänsyn härtill måste medel nu anvisas för erforderlig utrustning. På grundval av prisförhållandena år 1944 beräknades utrustningskostnaderna ursprungligen till 1 255 000 kronor. Med hänsyn till de ändringar i prisläget, som därefter uppkommit, har karolinska sjukhusets direktion företagit en överarbetning av förslaget, varvid kostnaderna beräknats stiga till 2 231 000 kronor. Statens andel av kostnaderna har beräknats till 1 050 000 kronor. Då för budgetåret 1948/49 anvisats 500 000 kronor skulle det erforderliga anslaget nu utgöra 550 000 kronor. Mot dessa beräkningar har jag i och för sig intet att erinra. Då centrala sjukvårdsberedningens detaljgranskning av utrustningsförslaget ännu ej är avslutad, och därmed ej heller det samråd, som förutsatts skola äga rum mellan beredningen och sjukhusdirektionen, fullgjorts, torde direktionen efter avslutat samråd böra inkomma med detaljerad uppgift om erforderligt anslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att därefter fatta beslut angående utrustningsanslagets storlek inom ramen för det äskade beloppet, 550 000 kronor.

Med hänsyn till vad jag i det föregående förordat beträffande den reumatologiska klinikens byggnadsfråga torde något anslag för utrustning av denna klinik icke nu böra upptagas.

Förslaget till utrustning av elevhemmet är fortfarande föremål för granskning inom centrala sjukvårdsberedningen. Tills vidare anser jag mig därför böra godtaga de framlagda kostnadsberäkningarna. Jag förordar alltså, att för ändamålet upptages ett belopp av 41 000 kronor. Jag förutsätter därvid, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan förslaget granskats av centrala sjukvårdsberedningen, bestämma det belopp, som må tagas i anspråk av anslaget.

Det sammanlagda medelsbehovet utgör sålunda (550 000 + 41 000) 591 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 591 000 kronor.

Anslag till Norrtulls sjukhus m. m.

Inledning.

Mellan staten och Stockholms stads hälsovårdsnämnd träffades den 12 september 1931 ett av Kungl. Maj:t den 29 april 1932 godkänt avtal om upprätthållande av en stadens sjukvårdsanstalt för barn i allmänna barnhusets förutvarande fastigheter i kvarteret Mimer i Stockholm (numera Norrtulls sjukhus) samt om anstaltens upplåtande för undervisningsändamål till karolinska institutet såsom en institutets pediatrika (barn-) klinik (se 1932 års statsverksproposition, VIII, s. 211 f.). Giltighetstiden för detta avtal, som skulle gälla till den 1 juli 1941, har genom särskilda överenskommelser förlängts till den 1 juli 1950 (se prop. nr 213/1948, s. 60 ff.). Vid detta datum beräknades tidigare den till Norrtulls sjukhus förlagda pediatrika kliniken komma att överflyttas till en nyuppförd klinikbyggnad vid karolinska sjukhuset.

På grund av bl. a. försening med uppförandet av barnkliniken vid karolinska sjukhuset — kliniken beräknas numera stå färdig under loppet av år 1951 — har Kungl. Maj:t genom beslut den 20 maj 1949 uppdragit åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad angående utsträckning av giltighetstiden för nämnda avtal intill den tidpunkt, då den pediatrika kliniken vid karolinska sjukhuset står färdig att tagas i bruk. I samband med förhandlingarna borde avtalets bestämmelser bli föremål för översyn i förtydligande syfte.

Kommissionen har framlagt förslag i ämnet den 22 november 1949.

Innan jag närmare ingår på förslaget, torde ett sammandrag av kommissionens redogörelse för *tidigare och nuvarande avtalsförhållanden* böra lämnas.

Allmänna barnhuset hade sedan mitten av 1800-talet uppehållit en pediatrik klinik vid dess sjukvårdsanstalt för sjuka barn. I samband med att allmänna barnhuset år 1931 till Stockholms stad försålde *dels* barnhusets fastighet vid Rålambshof och *dels* barnhusets fastigheter vid Norrtullsgatan (numera Norrtulls sjukhus), träffades mellan staten och staden nyssnämnda avtal den 12 september 1931, vilket i huvudsak innehåller följande.

Intill dess en pediatrik klinik kommer till stånd å karolinska sjukhuset, är staden skyldig att å Norrtulls sjukhus uppehålla en stadens sjukvårdsanstalt för barn om 70 platser samt upplåta densamma till karolinska institutet för undervisningsändamål såsom en institutets pediatrika klinik. Institutet skall på egen bekostnad bestrida läkarvården å barnsjukhuset, dock skall staden utbetala arvoden till läkarna i samma utsträckning och enligt samma grunder, som av barnhuset tillämpats i fråga om läkarna vid barnhusets sjukvårdsanstalt. Såsom bidrag till bestridande av kostnaden för barnsjukhuset äger staden *dels* från statsverket utbekomma ett årligt belopp av 60 000 kronor, *dels* ock av avkastningen från den fond, som bildats

av köpeskillingen för fastigheten Rålambshof, den s. k. stockholmsfonden, uppbära ett årligt belopp av 50 000 kronor. Staden skall därjämte vara skyldig att vid barnsjukhuset upprätthålla en pediatrik poliklinik. Härför utgår ett statsanslag å 5 700 kronor per år (anslaget har sedermera höjts och utgör nu 11 500 kronor).

Genom beslut den 22 juni 1931 har Kungl. Maj:t medgivit dels att såsom bidrag till uppförande av den nya pediatrika kliniken å karolinska sjukhuset må användas sammanlagt 1 000 000 kronor av den s. k. stockholmsfondens kapital, därvid staden skall erhålla samma rätt till platser å kliniken, som om staden själv tillskjutit beloppet, dels ock att avkastningen av fonden, i den mån fonden eller avkastningen därav ej användes för gäldandet av nämnda belopp å 1 000 000 och 50 000 kronor, skall komma Stockholms stad tillgodo för dess barnavårdande verksamhet.

Antalet vårdplatser å barnavdelningen fastställdes år 1933 till 75. Platsantalet utökades 1944 med 32 platser och 1945 med 43 platser de senare för tuberkulösa barn, vadan barnsjukhuset nu disponerar över sammanlagt 150 vårdplatser å allmän sal, varav 87 på invärtesmedicinska avdelningen, 20 på psykiatriska avdelningen och 43 på tuberkulosavdelningen. Enskilda vårdplatser saknas.

Sedan från Stockholms stads sida påkallats förhandlingar rörande nyssnämnda statsbidrag å 60 000 kronor, anbefalldes Kungl. Maj:t genom beslut den 9 januari 1948 kommissionen att upptaga förhandlingar med staden bl. a. angående revision av nyssnämnda statsbidrag. Kommissionen framlade med skrivelse den 1 mars 1948 en av Kungl. Maj:t samt stadsfullmäktige i Stockholm sedermera godkänd överenskommelse om förlängning av avtalet till den 1 juli 1950. I denna överenskommelse föreskrevs, bl. a., att statsbidraget skulle höjas från 60 000 till 100 000 kronor årligen. Denna höjning, som utgick fr. o. m. den 1 juli 1948, ansågs ungefärligen motsvara den efter år 1931 inträdda prisstegringen. Beloppet ingick i det anslag å 132 000 kronor, som riksdagen anvisade till barnsjukhuset för budgetåret 1948/49.

För innevarande budgetår har till barnsjukhuset anvisats ett förslagsanslag av likaledes 132 000 kronor. Rörande anslagets disposition torde få hänvisas till statsliggaren (s. 963).

Förhandlingskommissionens utredning och förslag.

Förhandlingskommissionen har med skrivelse den 22 november 1949 framlagt förslag till nytt avtal mellan staten och staden. Kommissionen, som icke funnit sig ha anledning att närmare ingå på de olägenheter, som vidlåda nu gällande avtal, har ansett, att det nya avtalet bör grundas på principerna för det s. k. sabbatsbergsavtalet (se prop. nr 213/1948), varvid gjorts de ändringar och tillägg, som med hänsyn till speciella förhållanden i detta fall varit erforderliga.

Avtalsförslaget har följande lydelse.

A v t a l

rörande driften av Norrtulls barnsjukhus från och med den 1 juli 1950.

§ 1.

Samtliga avdelningar vid Norrtulls barnsjukhus, vilket i likhet med stadens sjukhus i övrigt är avsett för vård av sjuka från Stockholms stad, upplättes av staden till Karolinska mediko-kirurgiska institutet för undervisningsändamål att tjäna som en institutets pediatriiska klinik. Till undervisningens förfogande skola ävenledes stå de till barnsjukhuset hörande inrättningarna, såsom röntgenanläggning, laboratorier och polikliniker.

§ 2.

Moment 1: Beträffande tillsättning, avlönning och pensionering av läkarpersonalen vid barnsjukhuset skall gälla följande:

a) Överläkare, som tillika är professor vid Karolinska institutet, även som i detta moment avsedd läkarpersonal, som uteslutande är anställd för forsknings- eller undervisningsändamål, tillsättes, avlönas och pensioneras av staten, dock att staden bestrider kostnaden för särskilt överläkararvode, som — så länge professor A. J. Wallgren uppehåller överläkarbefattningen vid barnsjukhuset — skall utgå med samma belopp, som hittills utgått till denne, och — därest befattningen under avtalstiden blir besatt med annan innehavare än Wallgren — med samma belopp, som utgår till överläkare vid Karolinska sjukhuset;

b) Övrig i detta moment avsedd läkarpersonal tillsättes, avlönas och pensioneras av staten, dock att staden bidrager med halva löne- och pensionskostnaden.

Moment 2: Antalet läkare, till vilkas avlönande och pensionering avtalsparterna gemensamt bidraga, bestämmes av parterna i samråd.

Moment 3: Annan personal, som anställes uteslutande för forsknings- eller undervisningsändamål, tillsättes, avlönas och pensioneras av staten.

Moment 4: Övrig för sjukhuset behöflig personal tillsättes, avlönas och pensioneras av staden.

§ 3.

Innan läkarbefattning, som tillsättes av staten och som ej uteslutande är avsedd för forsknings- eller undervisningsändamål, förses med ny innehavare, skall stadens sjukhusdirektion beredas tillfälle att yttra sig. Av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser rörande tillsättning av sådana tjänster vid Sabbatsbergs sjukhus skola äga tillämpning jämväl å barnsjukhuset.

§ 4.

Barnsjukhusets läkare intaga såsom sådana, i den mån ej annorlunda stadgas i gällande, av Kungl. Maj:t fastställda reglemente för stadens sjukhus, samma ställning till sjukhusdirektionen som övriga läkare vid stadens sjukhus samt äro pliktiga att efterkomma de anordningar för barnsjukhusets drift, som sjukhusdirektionen äger vidtaga, ävensom att ställa sig till efterrättelse de för stadens sjukhus gällande bestämmelser, som icke strida mot detta avtal.

§ 5.

Staten skall årligen till staden erlagga ett belopp, motsvarande 10 procent av barnsjukhusets driftkostnader, häri inbegripna kostnaderna för årligt

underhåll av byggnader men undantagna de kostnader, som avses under § 2 momenten 1 och 3. I driftkostnaderna skola ej inberäknas hyres-, ränte- eller amorteringskostnader för fastigheterna.

Kostnaderna för den i anslutning till barnsjukhuset förlagda sinnessjukavdelningen för vuxna må icke till någon del inräknas i barnsjukhusets driftkostnader. Med hänsyn härtill skola särskilda räkenskaper föras för nämnda avdelning.

§ 6.

Staten förbinder sig att — utöver tidigare beviljat statsanslag för budgetåret 1949/50 — för tiden från och med den 1 januari till och med den 30 juni 1950 bidra med halva lönekostnaden för två nya extra läkartjänster vid barnsjukhuset, varvid lönen vid dessa tjänster förutsättes för sistnämnda tid skola utgå enligt för staden gällande grunder.

§ 7.

Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för barnsjukhuset äger staden jämlikt de av Kungl. Maj:t den 21 november 1930 utfärdade bestämmelserna rörande förhållandet mellan barnhuset och Stockholms stad av allmänna barnhusets stockholmsfonds avkastning erhålla ett belopp av 50 000 kronor för år räknat.

§ 8.

Detta avtal gäller under villkor att några ombyggnadsarbeten inom barnsjukhuset icke komma att från Kungl. Maj:ts sida påkallas under avtals-tiden samt att staden bibehålles vid sin rätt till statsbidrag för den i § 5 omnämnda sinnessjukavdelningen under samma tid.

§ 9.

Detta avtal berör ej den rätt, staden enligt särskilda bestämmelser må äga att erhålla statsbidrag till barnsjukhusets drift eller till psykisk barn- och ungdomsvård.

§ 10.

Detta avtal gäller från och med den 1 juli 1950 intill dess den nya pediatriiska kliniken vid Karolinska sjukhuset tages i bruk för sitt ändamål, dock högst intill den 1 juli 1952.

§ 11.

Det åligger parterna att i god tid före öppnandet av den nya pediatriiska kliniken vid Karolinska sjukhuset och senast den 1 februari 1951 upptaga förhandlingar rörande de i detta avtal reglerade förhållanden, som beröras av tillkomsten av nyssnämnda klinik.

§ 12.

Genom detta avtal upphäves det mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, och Stockholms hälsovårdsnämnd, å andra sidan, den 12 september 1931 träffade avtalet rörande upprätthållande av en stadens sjukvårdsanstalt för barn i allmänna barnhusets förutvarande fastigheter i kvarteret Mimer i Stockholm.

Beträffande innehållet i de särskilda paragraferna framlägges följande specialmotivering.

§ 2.

Paragrafen motsvaras av § 10 i sabbatsbergsavtalet.

Därest Norrtulls barnsjukhus vid tillkomsten av den nya pediatrika kliniken vid karolinska sjukhuset skulle upphöra att vara undervisningssjukhus, förutsättes, att den läkarpersonal, som så önskar, överflyttas till den nya kliniken. De av stadens sjukhusdirektion utfärdade förordnandena för å barnsjukhuset nu tjänstgörande läkare utgå den 30 juni 1950, dock med ett undantag, nämligen för biträdande överläkaren John Lind, som innehar förordnande som förste underläkare intill den 1 september 1951. Befattningarna kunna således, med nyssnämnda undantag, av vederbörliga statliga organ i vanlig ordning kungöras till ansökan lediga och tillträdas samma dag avtalet träder i kraft. På av stadens representanter och klinikchefen gjord hemställan föreslår kommissionen, att Lind — därest han kvarstår i sin tjänst den 30 juni 1950 och godtager de med befattningen förenade, fr. o. m. den 1 juli 1950 gällande lönevillkoren — tillförsäkras ett nytt, av vederbörliga statliga organ utfärdat förordnande å tjänst som förste underläkare vid karolinska institutets pediatrika klinik, avseende tiden 1 juli 1950—1 september 1951. Uppdelningen mellan staten och staden av lönekostnaderna för denne befattningshavare förutsättes skola ske i enlighet med bestämmelserna i avtalet. Skulle under nyssnämnda tid fråga uppstå angående pension åt Lind, vilkens nuvarande tjänst är förenad med pensionsrätt hos staden, äro båda parternas delegerade ense om att dylik pension skall bestridas av staden ensam.

Till förklaring av bestämmelserna om överläkararvodet må nämnas, att professor A. J. Wallgrens överläkararvode är högre än motsvarande arvode vid karolinska sjukhuset.

§ 3.

Stadgandet att av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter rörande tillsättning av läkartjänster vid Sabbatsbergs sjukhus skola äga tillämpning jämväl å barnsjukhuset innebär, att karolinska sjukhusets direktion blir den statliga myndighet, som skall taga befattning med tillsättningsfrågorna.

§ 4.

Paragrafen är identisk med § 13 i sabbatsbergsavtalet.

§ 5.

Paragrafen motsvaras av § 14 första stycket moment b i sabbatsbergsavtalet.

Bestämmelsen att i driftkostnaderna ej skola inberäknas hyres-, räntee eller amorteringskostnader för fastigheterna har påkallats av statens delegerade med hänsyn till avtalets åtminstone tills vidare kortfristiga karaktär.

Med driftkostnader, till vilka staten enligt denna paragraf skall bidra, avses i övrigt alla sådana utgifter, som vid sjukhusförvaltning normalt påföras driftkostnaderna.

§ 7.

Paragrafen motsvaras av bestämmelse i § 7 i nu gällande avtal. Enligt det i paragrafen återopade Kungl. Maj:ts beslut åtnjuter staden här avsedda rätt endast intill tiden för den nya pediatrika kliniken öppnande.

§ 8.

Denna paragraf motsvaras av nu gällande, av staden uppställda särskilda villkor för avtalets förlängning till den 1 juli 1950.

§ 9.

Paragrafen motsvaras av § 16 i sabbatsbergsavtalet.

§ 11.

Tillkomsten av den nya pediatiska kliniken vid karolinska sjukhuset kommer att aktualisera frågan angående den framtida förläggningen av institutets dubbelklinik för pediatrik. I skrivelse till universitetskanslern den 27 oktober 1949 har karolinska institutets lärarkollegium uttalat sig för att vid den nya kliniken inrättande Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt skall upphöra att vara undervisningsklinik och Norrtulls barnsjukhus bibehållas i denna egenskap. Med tanke på nödvändigheten av att i god tid lösa denna fråga och därmed sammanhängande spörsmål innehåller paragrafen ett åläggande för parterna att senast den 1 februari 1951 upptaga förhandlingar rörande de i avtalet reglerade förhållanden, som beröras av tillkomsten av den nya kliniken vid karolinska sjukhuset.

Kommissionen uppftar härefter frågan om antalet läkare vid kliniken och därmed sammanhängande spörsmål.

Kommissionen har i denna fråga samrått med stadens representanter. De delegerade ha konstaterat, att läkare eller annan personal för enbart undervisning eller forskning — fränsett professorn — icke f. n. funnes eller vore erforderlig vid kliniken. Enighet har vunnits mellan de delegerade om att följande läkarbefattningar äro behövliga.

Befattning	Statens andel	Stadens andel	Summa
1 professor.....	21 039	5 750 ¹	26 789
1 överläkare vid barnpsykiatriska avdelningen (lönegrad Ce 31)	8 082	8 082	16 164
1 röntgenläkare (lönegrad Ce 31).....	8 082	8 082	16 164
8 förste underläkare å 16 128	64 512	64 512	129 024
1 poliklinikläkare	8 064	8 064	16 128
1 andre underläkare	6 328	6 328	12 656
Ålderstillägg, approx.	7 500	7 500	15 000
Semester- och vikariatsarvoden, approx.	13 000	13 000	26 000
Kronor	136 607	121 318	257 925
Om härifrån drages professors lönen	21 039	—	—
blir statens andel Kronor	115 568	—	—

¹ = överläkararvode.

Förslaget innebär, jämfört med nuvarande avtal, att två förste underläkare tillkomma. Läkarpersonalen ökas alltså från tio till tolv befattningshavare.

Den ene befattningshavaren skall ersätta en av socialstyrelsen under tiden 1 september 1946—31 augusti 1948 avlönad extra läkartjänst för en till

barnsjukhuset knuten undersökning av infektionsriskerna vid daghem. Denna tjänst, vars innehavare fullgjort en underläkares åligganden, är ofrånkomligen nödvändig för det fortsatta arbetet på vårdavdelningarna.

Den andra tjänsten avser en vid barnpsykiatriska avdelningen anställd underläkare, som hittills varit helt oavlönad. I fråga om verksamheten vid den barnpsykiatriska avdelningen framhåller kommissionen.

Lärarkollegiet framlade i sina anslagsäskanden till 1949 års riksdag förslag om *dels* omreglering av en extra läkartjänst till en överläkartjänst, *dels* inrättande av två nya förste underläkartjänster, varav den ena med placering på sjukhusavdelningen, den andra med placering på den till sjukhuset förlagda, av Stockholms stads barnavårdsnämnd administrerade rådgivningsbyrån för uppfostringsfrågor. Kanslern anförde emellertid, att verksamheten på den barnpsykiatriska avdelningen torde böra tillgodoses med beaktande av de möjligheter till statsbidrag, som finnas angivna i kungörelsen nr 489/1945, och icke på sätt lärarkollegiet ifrågasatt (se prop. nr 130/1949, s. 37 och 38). Denna uppfattning delades av departementschefen.

Enligt den plan för utövande av psykisk barn- och ungdomsvård i Stockholm, som numera upprättats av stadens barnavårdsnämnd, skall vid Norrtulls sjukhus finnas en filial till Stockholms stads central för psykisk barn- och ungdomsvård. Observations- och vårdplatser skola stå till verksamhetens förfogande vid sjukhusets barnpsykiatriska avdelning, där platsantalet är 20.

Enligt nyssnämnda kungörelse utgår statsbidrag för ifrågavarande verksamhet endast vid central rådgivningsbyrå eller filial till dylik. För den interna vården lämnas däremot intet statsbidrag. Till följd härav har kommissionen icke beräknat lön för den underläkare, som av lärarkollegiet föreslogs för rådgivningsbyrån. Denne, som ej beröres av föreliggande avtal, bör i stället avlönas av den myndighet, som omhänderhar rådgivningsverksamheten, och som för bl. a. läkarens avlöande äger att utfå statsbidrag.

Planen för ifrågavarande verksamhet, i det skick den tillstyrkts av stadens sjukhusdirektion, innebär att överläkaren vid sjukhusets barnpsykiatriska avdelning skall som sådan åtnjuta avlöning enligt lönegrad A 30 i stadens löneplan. Vidare avses, att föreståndarskapet för sjukhusets rådgivningsbyrå skall anordnas som en bisyssla, vilken lämpligen förenas med överläkartjänsten och av barnavårdsnämnden avlönas med belopp motsvarande skillnaden mellan lönegraderna B 13 och A 30 i stadens löneplan. Därest överläkartjänsten, såsom kommissionen nu föreslår, inplaceras i den statliga lönegraden Ce 31, skulle arvodet för bisysslan beräknas till 19 200 (B 13) — 14 436 (Ce 31) eller 4 764 kronor jämte rörligt tillägg. Statsbidrag till denna lönekostnad torde barnavårdsnämnden kunna utverka enligt ovan nämnda kungörelse.

Såväl överläkarbefattningen som förste underläkarbefattningen å den barnpsykiatriska sjukhusavdelningen böra således knytas till kliniken, varför de ingå i det antal läkare, varom delegerade äro överens. Kommissionen vill i detta sammanhang understryka den vikt, som numera fästes vid att den psykiska barn- och ungdomsvården tillgodoses samt vid att undervisning och forskning bedrivs i detta ämne. Den blivande kliniken vid karolinska sjukhuset har också utformats med hänsyn härtill. Vid Norrtullsklinikens eventuella flyttning dit komma således nyssnämnda läkare att

beredas samma möjligheter som förut att bedriva verksamhet inom sin specialitet.

Klinikchefen har tidigare hos sjukhusdirektionen begärt inrättande av de nu föreslagna två underläkarbefattningarna. Stadens anslagsprövande myndigheter ställde sig emellertid avvisande och framhöllo, att staten enligt gällande avtal borde delta i lönekostnaderna. Tjänsternas inrättande har därför fått anstå, först i avvaktan på statsmakternas beslut år 1949 och sedan — då beslutet blev negativt — i avvaktan på resultatet av de nu slutförda förhandlingarna. Denna tidsutdräkt har medfört, att läkarvården vid barnsjukhuset råkat i ett prekärt läge, som hittills kunnat bemästras endast tack vare frivillig, oavlönad läkarhjälp. Det nuvarande provisoriet går enligt klinikchefens mening icke att uppehålla längre tid utan menlig inverkan på den vid sjukhuset bedrivna sjukvården. Stadens representanter ha därför vid förhandlingarna yrkat, att staten redan fr. o. m. den 1 juli 1949 borde — utöver anvisat anslag för budgetåret 1949/50 — bidra till avlöning åt två extra läkare för dessa uppgifter. Med hänsyn till att staden under flera år ensam bestridit vissa läkarkostnader, har kommissionen ansett sig böra gå med på en uppgörelse av innebörd att staten fr. o. m. den 1 januari 1950 bidrager med halva lönekostnaden för ifrågavarande två extra läkare med ett belopp av sammanlagt 12 283 kronor.

Beträffande läkarnas anställningsförhållanden uttalar kommissionen, att samtliga förste underläkare och andre underläkaren böra ha samma ställning som motsvarande befattningshavare vid karolinska sjukhuset, varvid poliklinikläkaren bör jämföras med förste underläkare och eventuellt erhålla denna senare benämning. Överläkaren vid den barnpsykiatriska avdelningen och röntgenläkaren böra givas samma ställning, som de skulle ha erhållit, därest de varit anställda vid karolinska sjukhuset. För karolinska sjukhuset meddelade bestämmelser om anställningsvillkor m. m. böra göras tillämpliga på samtliga dessa läkare. Det torde, liksom i fråga om Sabbatsbergs sjukhus, få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter härom.

I fråga om sättet för bestridande av statens kostnader föreslås — i överensstämmelse med vad som gäller för kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus — att professorn avlönas av medel å karolinska institutets stat och att övriga läkarkostnader bestridas av särskilda anslagsmedel under elfte huvudtiteln. De å institutets stat upptagna befattningarna — en underläkare och en amanuens — böra som en följd härav bortfalla. Statens bidrag till driftkostnaderna i övrigt böra likaså särskilt anvisas under elfte huvudtiteln. Det nu under samma huvudtitel uppförda anslaget å 132 000 kronor till Universitetssjukhus: Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm bör utgå.

Kommissionen ingår härefter på en beräkning av statsverkets kostnader för barnsjukhuset.

Statens totala kostnad uppgår f. n. till 180 000 kronor, inbegripet de utgifter för professor och underordnade läkare, vilka belasta institutets stat. Härvid ha ej medräknats de statsbidrag, som enligt särskilda bestämmelser tillkomma sjukhuset, ej heller kostnaderna för en av socialstyrelsen med ett arvode av 9 000 kronor per år avlönad extra läkare, som under tiden 1/9 1946—30/8 1948 varit knuten till sjukhuset för undersökning av infektionsriskerna vid daghem.

I fråga om de blivande kostnaderna har kommissionen, såsom framgår av det anförda, beräknat statens andel av de på parterna gemensamt fallande läkarkostnaderna under nästa budgetår till 115 568 kronor. Häri ingår ej lönekostnaden för den å karolinska institutets stat uppförda professuren, vilken kostnad bestrides av staten ensam.

Det i avtalets § 6 angivna retroaktiva bidraget från staten till två extra läkartjänster utgör 12 283 kronor.

Beträffande driftkostnaderna i övrigt framhåller kommissionen, att de verkliga utgifterna för enbart barnsjukhuset icke kunnat exakt angivas på grund av att räkenskaperna för barnsjukhuset och den i anslutning till detsamma förlagda sinnessjukavdelningen för vuxna varit gemensamma. Av tabeller, som upprättats av Stockholms stads statistiska kontor, framgår emellertid, att driftkostnaderna för enbart barnsjukhuset under åren 1947 och 1948 uppgått till 1 065 123 resp. 1 248 279 kronor. Om dessa belopp i enlighet med § 5 i avtalet minskas med stadens läkarkostnader, cirka 98 000 kronor per år, skulle sålunda i runda tal återstå 967 000 resp. 1 150 000 kronor. Det tioprocentiga statliga bidraget skulle alltså med utgångspunkt från de två senaste årens utgifter kunna beräknas utgöra högst 115 000 kronor per år. Som driftkostnaderna under innevarande år förmodligen komma att överstiga motsvarande kostnader under det senaste året, torde statens bidrag för budgetåret 1950/51 icke böra beräknas lägre än till 120 000 kronor.

Kommissionen framhåller, att statsanslag till nedsättande av vårdavgifterna för barn, som ej äga hemortsrätt i Stockholm, ej vidare behöver förekomma, enär barnsjukhuset enligt föreliggande avtal liksom Sabbatsbergs sjukhus enligt sabbatsbergsavtalet skall vara avsett för sjuka från Stockholms stad.

Kostnad för pensionering av läkare, vari staten skall deltaga, beräknar kommissionen icke uppkomma under budgetåret 1950/51.

Det för budgetåret 1950/51 erforderliga statsanslaget beräknar kommissionen sålunda till sammanlagt (115 568 + 12 283 + 120 000) 247 851 kronor. Häri har ej inräknats professorslönen, för vars bestridande medel äro anvisade på karolinska institutets stat. Statsverkets merkostnad skulle enligt kommissionen uppgå till 76 500 kronor, varav cirka 60 500 kronor falla på ökade läkarkostnader. Resterande merkostnad är till väsentlig del beroende på att kommissionen räknat med höjda driftkostnader.

Angående tidpunkten för driftbidragets inbetalande förordar kommissionen — under erinran, att Stockholms stads förvaltning tillämpar ett med kalenderåret sammanfallande räkenskapsår — att statens andel erlägges i samma ordning som vid Sabbatsbergs sjukhus. Avräkningen mellan staten och staden beträffande de av staten utbetalda läkarlönerna torde också lämpligen böra ske enligt de regler, som tillämpas i fråga om läkarna vid nyssnämnda sjukhus.

Yttranden.

Yttranden över förslaget ha avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, universitetskanslern — efter hörande av karolinska institutets lärarkollegium — karolinska sjukhusets direktion samt Stockholms stadsfullmäktige och Stockholms stadskollegium.

Statskontoret och *medicinalstyrelsen* ha icke något att erinra mot avtalsförslaget.

Även *karolinska institutets lärarkollegium* tillstyrker avtalsförslaget. Med hänsyn till att i det nya avtalet utelämnats den post på 2 500 kronor, som årligen utgått till nedsättande av vårdavgifterna för barn, som ej äga hemorts rätt i Stockholm, förutsätter kollegiet likväl, att sjukhusets överläkare skola äga samma rättighet som övriga sjukhusöverläkare i Stockholms stad att av humanitära skäl och ur forskningssynpunkt i undantagsfall inlägga patienter, som ej äga hemorts rätt i Stockholm.

Ej heller *universitetskanslern* har haft något att erinra mot avtalsförslaget. Under förutsättning att avtalet vinner godkännande hemställer kanslern tillika att Kungl. Maj:t ville för budgetåret 1950/51 utverka *dels* ett förslagsanslag å 115 600 kronor till avlöning av vissa underordnade läkare vid Norrtulls barnsjukhus, *dels* ett anslag å 12 283 kronor till bestridande av halva avlöningskostnaden för 2 extra läkartjänster vid sjukhuset under tiden 1/1—30/6 1950, *dels* ock ett förslagsanslag å 120 000 kronor till bidrag till vissa driftkostnader vid sjukhuset. Vid bifall härtill erfordrades ej det nu utgående förslagsanslaget å 132 000 kronor, utgörande bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm. Likaledes kunde de från karolinska institutets avlöningsanslag nu utgående arvoden till en underläkare och en amanuens vid pediatrika kliniken å Norrtulls sjukhus å 1 100 resp. 3 000 kronor indragas.

Karolinska sjukhusets direktion anför.

Förslaget innefattar bl. a., att direktionen skulle bli den statliga myndighet, som skulle taga befattning med tillsättningen av de läkartjänster, som icke uteslutande äro avsedda för forsknings- eller undervisningsändamål. Den utökning av direktionens arbetsuppgifter, som sålunda föreslås, kan bli ganska betydande, särskilt om direktionen jämväl skall omhändervä utbetalningen av avlöningarna till ifrågakvarande läkartjänsters innehavare, i likhet med vad som föreskrivits beträffande motsvarande befattningar vid

Sabbatsbergs sjukhus. Direktionen förutsätter, att i händelse de ökade arbetsuppgifter, som dels redan ålagts direktionen i samband med avtalet om samarbete för driften av Sabbatsbergs sjukhus, och dels kunna åläggas direktionen i samband med det nu framlagda avtalsförslaget, icke kunna fullgöras av direktionens nuvarande arbetskrafter, medel skola ställas till förfogande för desammas förstärkning.

Stockholms stadsfullmäktige ha vid sammanträde den 23 januari 1950 godkänt avtalsförslaget.

Vid sammanträde den 23 februari 1950 har *Stockholms stadskollegium* beslutat tillstyrka den av universitetskanslern uppgjorda anslagsberäkningen för budgetåret 1950/51. Stadskollegiet har därvid förutsatt, att läkarna vid Norrrtulls sjukhus tills vidare deltaga i verksamheten vid barnsjukhusets poliklinik och rådgivningsbyrå i samma omfattning som hittills.

Departementschefen.

Av karolinska institutets båda pediatrika kliniker är den ena förlagd till det av Stockholms stad ägda Norrrtulls sjukhus, den andra till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn. Vid karolinska sjukhuset uppföres f. n. en ny barnklinik. Då denna beräknas stå färdig år 1951, torde frågan om förläggningen av den andra kliniken böra prövas av 1951 års riksdag. Intill dess att den nya kliniken kan tagas i bruk, böra klinikerna vid Norrrtulls barnsjukhus och Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt alltjämt användas.

Såsom framgår av det förut anförda har Norrrtulls sjukhus upplåtits för undervisning genom ett med Stockholms stads hälsovårdsnämnd träffat avtal, vilket avtal utlöper redan den 1 juli 1950. Det har därför varit nödvändigt att upptaga förhandlingar med Stockholms stads myndigheter angående förlängning av avtalets giltighetstid.

Det framlagda avtalsförslaget ansluter sig i sina huvuddrag till det s. k. sabbatsbergsavtalet, vilket år 1948 träffades mellan staten och Stockholms stad och som reglerar villkoren för sabbatsbergssjukhusets upplåtande till medicinsk undervisning för karolinska institutets räkning. Huvudprinciperna i avtalsförslaget äro följande.

Överläkare, som tillika är professor, ävensom sådan personal, som utslutande anställs för forsknings- och undervisningsändamål, tillsättes, avlönas och pensioneras av staten; dock att Stockholms stad bestrider kostnaden för särskilt överläkarakarvode. Läkare, som icke utslutande anställas för undervisningens och forskningens behov, tillsätts, avlönas och pensioneras av staten men staden skall tillskjuta halva löne- och pensionskostnaden. Antalet underordnade läkare, till vilkas avlönande och pensionering parterna gemensamt skola bidra, skall bestämmas av parterna i samråd. Vidare skall staten årligen erlægga ett belopp, motsvarande 10 procent av barnsjukhusets driftkostnader.

Mot dessa huvudgrunder i avtalsförslaget har ingen erinran framställts från remissmyndigheternas sida. Även jag finner det i princip riktigt, att likartade regler så långt möjligt tillämpas för samtliga sådana fall, då Stockholms stads sjukhus upplätas till staten för undervisningsändamål. Med hänsyn härtill och då de föreslagna grunderna enligt min mening innefatta en lämplig avvägning mellan statens och kommunens intressen anser jag avtalsförslaget i dessa delar böra godtagas. De punkter i avtalsförslaget, som ansluta sig till föreskrifter i nu gällande avtal, föranleda ej heller någon erinran från min sida.

Någon personal, avsedd uteslutande för forskning och undervisning, har icke upptagits i kommissionens förslag. Den läkarpersonal, för vilken kostnaderna skola bestridas av staten och staden gemensamt, skall enligt förslaget utgöras av 1 överläkare vid barnpsykiatriska avdelningen, 1 röntgenläkare, 8 förste underläkare, 1 poliklinikläkare samt 1 andre underläkare. Förslaget innebär, jämfört med nuvarande avtal, att två förste underläkare tillkomma samt att en extra läkartjänst vid barnpsykiatriska avdelningen ändras till en överläkartjänst. Då den ena underläkartjänsten synes vara nödvändig för det fortsatta arbetet på de allmänna vårdavdelningarna, tillstyrker jag, att tjänsten inrättas. Vad angår den andra underläkartjänsten, vilken skall knytas till den barnpsykiatriska avdelningen, samt överläkartjänsten vid denna avdelning ha de förhandlingsdelegerade understrukit betydelsen av att den psykiska barna- och ungdomsvården tillgodoses samt att undervisning och forskning bedrivs i detta ämne. Med hänsyn härtill och då ifrågavarande tjänster torde bli erforderliga jämväl vid den nya barnkliniken vid karolinska sjukhuset biträder jag de förhandlingsdelegerades förslag i denna del. Jag förutsätter därvid i likhet med Stockholms stadskollegium, att läkarna vid sjukhuset tills vidare deltaga i verksamheten vid barnsjukhusets poliklinik och rådgivningsbyrå i samma omfattning som hittills.

Med hänsyn till att staden på grund av det nu gällande avtalets mindre tillfredsställande utformning och tillämpning under en följd av år ensam bestridit vissa läkarkostnader vid sjukhuset anser jag mig icke kunna avvisa förhandlingskommissionens förslag, att staten fr. o. m. den 1 januari 1950 bidrager med halva lönekostnaden för två extra läkartjänster.

Vad de sakkunniga föreslagit i fråga om lönegradsplacering och arvoden för läkarpersonalen har ej föranlett erinran från min sida.

I fråga om sättet för bestridande av läkarkostnaderna vill jag erinra, att i budgethänseende åtskillnad gjorts mellan de kostnader, som hänföra sig till undervisning och forskning, och sådana som hänföra sig till sjukvården. De förra bestridas av karolinska institutets anslag, de senare däremot med de särskilda anslagsmedel, som anvisas för ändamålet. Sedan den centrala handläggningen av ärendena angående undervisningssjukhusen överflyttats från ecklesiastikdepartementet till inrikesdepartementet, böra de särskilda

anslagsmedlen utgå ur anslag under elfte huvudtiteln. I konsekvens härmed och med utgångspunkt från det nu framlagda förhandlingsresultatet angående personalbehovet för nästa budgetår har jag efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet ansett mig böra förorda, att de läkarbefattningar, om vilka nu är fråga, avlönas med medel från elfte huvudtiteln. Under elfte huvudtiteln bör uppföras ett särskilt anslag för avlöande av denna läkarpersonal. I samband härmed böra från institutets personalplan avföras två läkare, vilka tillhöra läkarpersonalen vid Norrtrulls sjukhus. Professorn bör även i fortsättningen avlönas av medel från åttonde huvudtiteln.

De för karolinska sjukhuset meddelade bestämmelserna om anställningsvillkor torde böra göras tillämpliga även på läkarna vid Norrtrulls sjukhus. I konsekvens härmed torde det också vara lämpligt, att direktionen för karolinska sjukhuset tilldelas befogenheten att förordna dessa läkare och genom karolinska sjukhusets intendents expedition ombesörja utbetalning av lönerna på motsvarande sätt som nu gäller i fråga om läkarna vid karolinska sjukhuset.

Mot de av kommissionen gjorda kostnadsberäkningarna har jag intet att erinra. Statsverkets andel i avlöningskostnaderna för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till 115 568 kronor, vartill kommer det retroaktiva statsbidraget till två extra läkartjänster å 12 283 kronor. Sammanlagt erfordras sålunda (115 568 + 12 283) 127 851 kronor eller avrundat 128 000 kronor.

I fråga om statens bidrag till driftkostnaderna vid barnsjukhuset innehåller avtalet ingen bestämmelse om vid vilken tidpunkt staten skall inbetala driftbidraget. En lämplig ordning synes dock vara, att detta sker, då de verkliga årliga driftkostnaderna kunna fastställas, alltså efter ett räkenskapsårs utgång. I Stockholms stads förvaltning tillämpas ett med kalenderåret sammanfallande räkenskapsår. Jag förordar därför, att nu endast upptages ett anslag motsvarande statens andel i den beräknade driftkostnaden under senare halvåret 1950. Stadens sjukhusdirektion synes efter nu löpande kalenderårs utgång böra inkomma med uppgift om storleken av det erforderliga driftbidraget.

Förhandlingskommissionen har beräknat statens andel i driftkostnaderna för nästa budgetår till 120 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån torde för den nu avsedda tiden böra upptagas ett anslag å 60 000 kronor. För ändamålet synes böra uppföras ett förslagsanslag till Bidrag till vissa driftkostnader vid Norrtrulls barnsjukhus.

I samband med upptagande av de nu angivna anslagen torde det å riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslaget till Bidrag till pediatrik klinik och poliklinik i Stockholm böra utgå.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående förordade ändrade grunder för samarbetet med Stockholms stad rörande driften av Norrtulls barnsjukhus;

b) till *Avlöning av vissa läkare vid Norrtulls barnsjukhus* för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 128 000 kronor;

c) till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Norrtulls barnsjukhus* för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

Bidrag till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m.

Inledning.

Efter framställning av Stockholms stadskollegium, Stockholms läns landstings förvaltningsutskott samt styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 20 maj 1949 åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad, Stockholms läns landsting samt styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt rörande fördelningen av kostnaderna för anstaltens drift.

Med skrivelse den 9 januari 1950 har kommissionen överlämnat förslag till avtal i ämnet.

Innan jag närmare ingår på förhandlingskommissionens förslag, torde ett sammandrag av kommissionens redogörelse för *vårdanstaltens tillkomst-historia och verksamhet* böra lämnas.

För år 1851 insamlade medel inköpte H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård en bostadsfastighet vid Kungsholmstorg, vilken inreddes till sjukhus. Verksamheten å sjukhuset, som benämndes Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, började år 1854.

På framställning av föreningens styrelse medgav Stockholms stadsfullmäktige år 1891, att viss del av kvarteret Kronoberg på vissa villkor finge upplåtas till föreningen för uppförande av nytt barnsjukhus. Det nya sjukhuset, beläget vid Polhemsgatan 30, invigdes år 1899. Nybyggnaden bekostades av medel, som erhöles genom försäljning av den gamla fastigheten, samt av insamlade medel och donationer. Anstaltens kapitaltillgångar hade under perioden 1854—1899 ökats från cirka 10 000 till över 1 milj. kronor. Antalet vårdplatser är sedan 1935 fastställt till 150, varav 81 platser på den medicinska och 69 platser på den kirurgiska avdelningen.

Kostnaderna för anstaltens drift bestredos fram till år 1918 huvudsakligen med avkastningen av insamlade medel samt med subskriberade årsavgifter och gåvor. Från år 1872 bidrog *Stockholms stad* årligen med 3 000 kronor på vissa villkor. Bidraget höjdes småningom och utgjorde under åren 1900—1917 26 400 kronor årligen. Fr. o. m. år 1918 tillkommo extra anslag från staden. Det anslag, som vårdanstalten numera årligen äskar av

Stockholms stad, avser att täcka så stor del av anstaltens hela driftunderskott, som svarar mot vårddagarna för staden i förhållande till vård dagarna för staden och Stockholms län tillsammans. Stadens anslag uppgick år 1948 till 784 412 kronor för 23 610 vård dagar. Sedan år 1944 gälla vissa av Stockholms stadsfullmäktige samma år fastställda villkor för stadens bidrag.

Stockholms läns landsting bidrager fr. o. m. år 1921 till vårdkostnaderna för länets patienter. Sedan år 1944 utgår bidraget i proportion till länets beläggning så som nyss angivits beträffande staden. Länets bidrag utgjorde år 1948 405 953 kronor, avseende 13 187 vård dagar för länspatienter.

Statens deltagande i kostnaderna daterar sig från år 1885. Detta år upp-
läts nämligen den medicinska avdelningen vid vårdanstalten för klinisk undervisning. Till anstalten är alltjämt förlagd den ena av karolinska institutets båda pediatrika (barn-) kliniker. Staten bidrog från början med 900 kronor om året, utgörande ersättning dels för en extra sköterska, dels för slitning och rengöring av anstaltens lokaler och inventarier. Bidraget höjdes år 1925 till 2 500 kronor och år 1946 till 3 400 kronor (anslaget är i statsliggaren uppfört under Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.). Enligt anstaltens uppgörelser åren 1885 och 1892 med karolinska institutet bestrides sjukvården å vårdanstaltens medicinska avdelning — utan ersättning från vårdanstalten — av professorn i pediatrik såsom överläkare, varjämte en klinisk amanuens med åliggande att vara underläkare vid avdelningen anställas och avlönas genom institutets försorg. Numera avlönar institutet jämväl en amanuens å polikliniken samt ett kanslibitråde åt professorn. Statens anslag till lönekostnader för dessa fyra befattningshavare uppgick under budgetåret 1948/49 till 56 253 kronor. Vidare har staten för nämnda budgetår anslagit 6 000 kronor till en biträdande lärare (medicinsk pediatrik), 12 204 kronor till en docentstipendiat samt 3 000 kronor till en läkare för psykisk vård vid kliniken, inalles 21 204 kronor. Statsverkets bidrag uppgick sålunda för budgetåret 1948 49 till sammanlagt (3 400 + 56 253 + 21 204) 80 857 kronor. Härförutom stodo till förfogande ett materielanslag av 13 000 kronor samt några mindre anslag för bekostande av vissa kurser i skyddskoppypning, barnpsykologi m. m. För budgetåret 1947/48 anvisades ett engångsanslag av 18 600 kronor för anskaffning av vissa instrument och apparater, å vilket anslag den 1 juli 1949 fanns en reservation av 3 541 kronor.

Statsbidrag jämlikt kungörelsen den 20 juli 1939 angående statsbidrag till driften av barnavdelningar utgår för vårdplatserna å den medicinska avdelningen. För år 1948 utgjorde detta statsbidrag 16 030 kronor.

Vårdanstaltens tillgångar utgjorde den 31 december 1948 3 334 239 kronor, varav sjukhusbyggnaden 792 975 kronor, hyresfastigheten nr 7 i kvarteret Kasernen 480 000 kronor, aktier och obligationer 1 334 796 kronor samt övriga tillgångar 726 468 kronor. Avkastningen av anstaltens fonder ävensom räntemedel o. d. uppgick år 1948 till 79 450 kronor, av vilket belopp 64 029 kronor tillgodofördes driften.

Förhandlingskommissionens utredning och förslag.

Av karolinska institutets båda pediatrika kliniker är den ena förlagd till Norrtulls sjukhus, den andra till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn. F. n. pågår uppförande av en ny pediatrik klinik vid

karolinska sjukhuset, vilken beräknas vara färdig år 1951. Tillkomsten av denna nya klinik kommer att aktualisera frågan angående den framtida förläggningen av karolinska institutets dubbelklinik i pediatrik. I skrivelse till universitetskanslern den 27 oktober 1949 har institutets lärarkollegium uttalat sig för att vid den nya klinikens inrättande Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt skall upphöra att vara undervisningsklinik och Norrtulls barnsjukhus bibehållas i denna egenskap. Det nu framlagda avtalsförslaget avses därför skola gälla endast intill dess den nya pediatrika kliniken vid karolinska sjukhuset tages i bruk.

Anledningen till stadens, länets och vårdanstaltens framställningar rörande förhandlingar angående driftkostnaderna var, att staden och länet icke ansågo sig böra bekosta den del av driftunderskottet, som hänförde sig till vård av barn, som icke tillhörde staden eller länet. Därvid ifrågasattes tillämpning av det s. k. sabbatsbergsavtalet, vilket i huvudsak innebure, att staten som ersättning för den merkostnad, som föranledes av undervisningen, skulle — förutom hälften av läkarkostnaderna — erlagga 10 procent av driftkostnaderna.

Kommissionen har emellertid hävdadt att — då det i detta fall icke vore fråga om ett stadens sjukhus, administrerat av sjukhusdirektionen, och med patienter enbart från staden och länet, utan fastmera om ett av en enskild stiftelse ägt och administrerat sjukhus med samma karaktär som exempelvis allmänna barnbördshuset tidigare haft, och då vidare sjukhusets framtida ställning vore mycket oviss och inom kort aktualiserades — ett avtal rörande Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt icke borde få den utformning, som givits åt det för mera stabila förhållanden avpassade sabbatsbergsavtalet.

Stadens och länets delegerade ha då krävt, att staten borde betala restkostnaden för patienter från annat sjukvårdsområde än staden och länet, under framhållande, att det rimligen icke fortsättningsvis kunde påläggas staden och länet att som hittills gälda denna kostnad, vilken föranleddes av undervisningens och forskningens krav och av ett sjukvårdsbehov, som icke kunde tillgodoses vid de vanliga kommunala sjukhusen.

Kommissionen framhåller, att hittills endast den *medicinska avdelningen* vid vårdanstalten officiellt upplåtits för undervisning (81 sängar). Antalet vård dagar för s. k. rikspatienter på den medicinska avdelningen har under de sista fem åren uppgått till i genomsnitt 3 215 per år. Hela beläggningen vid den medicinska avdelningen utgjorde under nyssnämnda femårsperiod i genomsnitt 23 648 vård dagar per år. Antalet vård dagar för rikspatienter vid den medicinska avdelningen utgjorde alltså under sista femårsperioden 13,6 procent av hela beläggningen å nämnda avdelning. Även den *kirurgiska avdelningen* har under senare år allt mer tagits i bruk för undervisningen under kursen i pediatrik. Sedan några år tillbaka utgår ett arvode till överläkaren vid den kirurgiska avdelningen för föreläsningar i barnkirurgi.

3 — Bihang till riksdagens protokoll 1950. I saml. Nr 170.

Förhandlingar ha även förts mellan karolinska institutet och vårdanstalten i syfte att ställa hela sjukhuset till förfogande för klinisk undervisning.

Det har för kommissionen framhållits, att vissa sjukdomar förekomma i ett begränsat antal fall, varför ett för kliniska studier tillräckligt material endast kan erhållas genom att samla patienter med ifrågavarande sjukdom från hela landet. Så är t. ex. fallet med sockersjuka hos barn, som under de sista 15—20 åren studerats vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt. Ett annat exempel är de medfödda hjärtfelen hos barn. Vid vårdanstalten har organiserats ett speciellt laboratorium, utrustat med delvis mycket dyrbar apparatur. Utnyttjandet av moderna undersökningsmetoder på området kräver en långt driven, specialiserad sakkunskap hos läkarna och väl utbildad teknisk assistans. Endast tack vare att till vårdanstalten kunnat samlas barn med medfödda hjärtfel från hela landet har man kunnat åstadkomma ett material, som möjliggjort fruktbar vetenskapliga undersökningar på detta område, varigenom bl. a. kunnat ställas de specialdiagnoser, som erfordras för operativ behandling av medfödda hjärtfel.

Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt har vidare jämte Göteborgs barnsjukhus kommit att bli ett av de två sjukhus, till vilka vården av patienter med medfödda läpp- och gomdefekter, krävande operativ behandling, i stort sett centraliserats. Även den klinisk-kirurgiska forskningen, innebärande t. ex. utarbetandet och förfinandet av operationsmetoder, kräver på flera områden ett material, som endast kan åstadkommas med hjälp av rikspatienter.

Kommissionen har icke kunnat bortse från det faktum, att den kirurgiska avdelningens verksamhet i mycket hög grad kommit läkarutbildningen och forskningen till godo. Det å avdelningen intagna klientelet är ur undervisnings- och forskningssynpunkt att betrakta som nödvändigt.

Patientbeläggningen å den kirurgiska avdelningen har under de sista fem åren utgjort i genomsnitt 24 669 vårddagar per år. Härav utgjorde vårddagarna för rikspatienter i genomsnitt 5 654. Antalet vårddagar för rikspatienter vid den kirurgiska avdelningen utgjorde alltså under sista femårsperioden 22,9 procent av hela beläggningen å nämnda avdelning.

Kommissionen har icke ansett sig kunna bestrida skäligheten i stadens och länets krav, att kostnaderna för vård av patienter, bosatta utom Stockholms stad och Stockholms län, framdeles skola bestridas av staten i de fall, då intagning sker på någon av sjukhusets vårdavdelningar för att tillgodose den vid kliniken bedrivna undervisningen och forskningen.

Enighet har nåtts därom, att till stadens disposition böra stå minst 90 sängar och till länets disposition minst 35 sängar, utan angivande av dessa sängars fördelning på den medicinska resp. den kirurgiska avdelningen. Då staden och länet således tillsammans kunna sägas disponera 125 sängar, kunna för rikspatienterna beräknas 25 sängar, vilket vid 85 procents be-

läggning är något lägre än det under senare år för ifrågavarande patienter i verkligheten disponerade vårdplatsantalet.

Förhandlingskommissionens *förslag till avtal* har följande lydelse.

Mellan svenska staten, Stockholms stad, Stockholms läns landsting och H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn är — under förutsättning av Kungl. Maj:ts, Stockholms stadsfullmäktiges, Stockholms läns landstings och styrelsens för H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn godkännande — följande avtal träffat.

§ 1.

H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, i det följande kallad vårdanstalten, upplåter vårdanstaltens samtliga avdelningar till Karolinska mediko-kirurgiska institutet för undervisningsändamål att tjäna som en institutets pediatrika klinik. En av professorerna i pediatrik vid institutet tjänstgör såsom överläkare vid vårdanstaltens medicinska avdelning.

§ 2.

Vårdanstalten åtager sig att i mån av utrymme till vård emottaga patienter, som vid tillfället för intagningen äro bosatta i Stockholm respektive i Stockholms län. Dock böra till stadens disposition stå minst 90 sängar, och till länets disposition minst 35 sängar.

§ 3.

Staten, staden och länet skola bidra till de årliga kostnaderna för vårdanstaltens drift i enlighet med vad nedan bestämmes. I dessa kostnader må icke inräknas andra utgifter än sådana, som vid sjukhusförvaltning normalt påföras driftkostnaderna, och ej heller de kostnader, som bestridas genom anslag på Karolinska institutets stat.

Från kostnaderna för vårdanstaltens drift dragas inkomsterna för personalens kosthåll, tjänstebostäder o. d., poliklinikavgifter, till driftkostnadernas bestridande stående avkastning av donationer, ävensom räntor och övriga inkomster med undantag av legosängsavgifterna. Den sålunda uppkomna restkostnaden fördelas på antalet vård dagar för hela vårdanstalten. Därvid påföres staten vad som belöper å antalet vård dagar för patienter, tillhörande andra sjukvårdsområden än Stockholms stad och Stockholms län, dock med avdrag av 3 procent, motsvarande kostnaden för sådana patienter från andra sjukvårdsområden, som staden och länet normalt beräknas mottaga å av dem själva drivna sjukhus. Den efter avdrag av statens andel återstående delen av restkostnaden fördelas på antalet vård dagar för staden och länet. Därvid påföres Stockholms stad, respektive Stockholms län, vad som belöper å antalet vård dagar för stadens respektive länets sjuka.

Staten, staden och länet äga att tillgodoräkna sig den på dem fallande delen av för ifrågavarande patienter erlagda legosängsavgifter ävensom eventuellt statsbidrag till driften av barnavdelningar. Därvid skall det belopp, som staten äger att räkna sig tillgodo för patienter, tillhörande andra sjukvårdsområden än Stockholms stad och Stockholms län, reduceras med 3 procent, och det sålunda avdragna beloppet gottgöras staden och länet i förhållande till antalet vård dagar.

Bidragen utbetalas till vårdanstalten i den ordning, som Kungl. Maj:t, respektive staden och länet bestämma.

§ 4.

Där ersättning för vård å vårdanstalten erlägges annorlunda än jämlikt 8 kap. lagen om fattigvård eller 65 § lagen om samhällets barnavård, skall vårdavgiften utgå, beträffande patient, som är bosatt i Stockholms stad eller Stockholms län, med samma belopp som å stadens motsvarande anstalter, samt beträffande annan patient med samma belopp, som gäller å stadens anstalter för patienter, bosatta utom Stockholms stad.

I fråga om befrielse från eller nedsättning av sådan vårdavgift skola gälla samma bestämmelser som beträffande stadens respektive länets egna sjukhus.

§ 5.

Rapport över beläggningen skall dagligen avgivas till stadens sjukhusdirektion och landstingets förvaltningsutskott enligt av stadens sjukhusdirektion respektive förvaltningsutskottet fastställt formulär.

§ 6.

Det åligger professorn samt övriga läkare vid vårdanstalten, vilka avlönas av medel på Karolinska institutets stat, att vid utövandet av sina befattningar hos vårdanstalten noggrant ställa sig till efterrättelse de ordningsregler och övriga bestämmelser, vilka vårdanstaltens styrelse på grund av stadgarna för Föreningen för barnasjukvård kan finna nödigt lämna i och för vårdanstaltens administration och ordnandet av sjukhusets verksamhet.

§ 7.

Detta avtal gäller från och med den 1 juli 1950 intill dess den nya pediatrika kliniken vid Karolinska sjukhuset tages i bruk för sitt ändamål, dock högst intill den 1 juli 1952.

§ 8.

Det åligger parterna att i god tid före öppnandet av den nya pediatrika kliniken vid Karolinska sjukhuset och senast den 1 februari 1951 upptaga förhandlingar rörande de i detta avtal reglerade förhållanden, som beröras av tillkomsten av nyssnämnda klinik.

§ 9.

I och med ikraftträdandet av föreliggande avtal upphör den nu gällande överenskommelsen mellan Karolinska institutets lärarkollegium och styrelsen för H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt om hållande av pediatrik klinik att äga giltighet; dock sker genom detta avtal ingen rubbning i fråga om de statsanslag, som för närvarande utgå med anledning av undervisningens förläggning till vårdanstalten i vidare mån än att, om vid vårdanstalten inrättas en överläkartjänst för den barnpsykiatriska vården, det nu å Karolinska institutets stat uppförda arvodet av 3 000 kronor till läkare för psykisk vård vid pediatrika kliniken å anstalten icke vidare skall utgå.

Förhandlingskommissionen har lämnat följande *speciella motivering* i fråga om vissa delar av förslaget.

§ 1.

Överläkaren på den kirurgiska avdelningen tillsättes f. n. av vårdanstaltens styrelse. Befattningen innehaves av en av karolinska institutets docen-

ter, vars förordnande utgår den 1 november 1950. Med hänsyn till den korta tid, för vilken avtalet beräknas vara i tillämpning, har det icke ansetts erforderligt att ändra nu gällande tillsättningsprocedur beträffande denne befattningshavare, liksom icke heller eljest beträffande anställnings- och löneförhållanden etc. för de delvis å karolinska institutets stat och delvis å vårdanstaltens stat uppförda läkarna.

§ 3.

Det förutsättes, att i driftkostnaderna skola inräknas pensioner o. d. till anstaltens befattningshavare eller dessas anhöriga, i den mån pensioner icke utgå från statens pensionsanstalt.

Vidare förutsättes, att kostnaderna för den vid vårdanstalten i stadens regi anordnade rådgivningsbyrån (filialen) för uppfostringsfrågor icke skola belasta anstaltens driftkostnader samt att, om enligt nyligen upprättad plan rörande den psykiska barna- och ungdomsvården i Stockholm en överläkartjänst för den barnpsykiatriska vården vid anstalten kommer att inrättas, det å karolinska institutets stat nu uppförda arvodet av 3 000 kronor till läkare för psykisk vård vid anstaltens pediatrika klinik icke vidare skall utgå (jfr § 9 i avtalsförslaget).

Kommissionen erinrar, att vårdanstalten liksom Stockholms stads och Stockholms läns landstings förvaltningar tillämpa ett med kalenderåret sammanfallande räkenskapsår.

§ 4.

I fråga om s. k. fattigvårdsfall skall — liksom nu är förhållandet — den av Kungl. Maj:t fastställda vårdtaxan enligt fattigvårds- och barnavårds-lagarna vara tillämplig.

§ 5.

Motsvaras av nu gällande bestämmelser i stadens villkor för stadens bidrag.

§ 6.

Motsvaras av bestämmelse i nu gällande överenskommelse mellan vårdanstalten och karolinska institutets lärarkollegium.

§ 9.

Innehållet i nu gällande överenskommelse mellan karolinska institutets lärarkollegium och Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt täckes i huvudsak av bestämmelserna i nu föreliggande avtalsförslag. Paragrafen innehåller föreskrift av innebörd, att det nya avtalet *i och för sig* icke medför någon rubbning i fråga om de statsanslag, som f. n. utgå med anledning av undervisningens förläggning till vårdanstalten utom, under viss förutsättning, i fråga om arvodet åt läkare för psykisk vård.

Vid beräkningen av *statsverkets blivande kostnader* enligt avtalet har kommissionen utgått i första hand från driftkostnaderna för kalenderåret 1948. De totala driftkostnaderna för vårdanstalten uppgingo då till 1 546 662 kronor inklusive pensioner o. d., motsvarande en dagkostnad av 32 kronor 41 öre. Från dessa kostnader skola jämlikt § 3 i avtalsförslaget dragas vissa inkomster. Då dessa under 1948 uppgingo till 179 869 kronor, återstår en

restkostnad av 1 366 793 kronor. Med en genomsnittlig beläggning av 85 procent blir antalet vård dagar på 150 platser 46 538 för hela anstalten. Antalet vård dagar för de 25 rikspplatserna beräknas med samma genomsnittsbela gning utgöra 7 756. Staten på föresälunda $\frac{7\,756}{46\,538}$ av restkostnaden 1 366 793 kronor, d. v. s. 227 789 kronor. Efter avdrag enligt avtalet av 3 procent (6 834 kronor) återstår ett belopp av 220 955 kronor, utgörande statens andel av restkostnaden. Sedan av rikspatienterna erlagda legosängsavgifter minskade med 3 procent (79 360 — 2 381) 76 979 kronor från räknats, återstår en nettokostnad för staten av 143 976 kronor.

Driftkostnaderna måste numera anses ha stigit med minst 3 kronor per vård dag. För rikspatienternas 7 756 vård dagar föranledes härav en mer kostnad av cirka 23 000 kronor, varför statens anslag till vårdanstaltens drift under budgetåret 1950/51 torde kunna approximativt beräknas till 167 000 kronor.

Yttranden.

Yttranden över förslaget ha avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, universitetskanslern — efter hörande av karolinska institutets lärarkollegium — styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Stockholms stadskollegium samt Stockholms läns landstings förvaltningsutskott.

Förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *statskontoret*, *medicinalstyrelsen* och *karolinska institutets lärarkollegium*.

Ej heller *universitetskanslern* har haft något att erinra mot förslaget. Kanslern hemställer tillika, att Kungl. Maj:t ville för budgetåret 1950/51 utverka, att under elfte huvudtiteln uppföres ett förslagsanslag av 167 000 kronor till bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Stockholms stadskollegium har föreslagit stadsfullmäktige att godkänna avtalet med ett av borgarrådsberedningen föreslaget tillägg. Borgarrådsberedningens förslag hade föranletts av att kammarkontoret i utlåtande över avtalsförslaget framhållit, att ett godkännande av detsamma syntes innebära, att sjukhuset jämlikt bestämmelserna i 2 § sjukhuslagen bleve att betrakta som drivet av kommun. Enligt nämnda paragraf ansåges nämligen ett sjukhus vara drivet av landsting eller kommun, därest landstinget eller kommunen helt eller till viss kvotdel i sista hand ansvarade för driftkostnaden. Borgarrådsberedningens yttrande är av följande lydelse.

Beredningen anser, att stadens kostnad för vård av stockholmsbarn vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt icke bör överstiga motsvarande vårdkostnad vid stadens egna barnsjukhus. På grund härav vill beredningen förorda en tilläggsbestämmelse till det föreliggande avtalsförslaget av sådan innebörd, att den i § 3 i avtalsförslaget omförmälda slutliga restkostnaden bestrides av staden resp. Stockholms läns landsting med högst det belopp

per vård dag, som motsvarar den genomsnittliga vårdkostnaden per vård dag — efter avdrag av samtliga inkomster utom legosängsavgifter och eventuellt statsbidrag till driften av barnavdelningar — vid stadens egna barnsjukhus under motsvarande tid.

Med ett sådant tillägg, vilket förutsättes bliva godkänt av samtliga berörda avtalsparter, torde icke kunna göras gällande, att sjukhuslagen skulle bliva tillämplig på vårdanstalten genom avtalets ikraftträdande. Någon ändring av huvudmannaskapet för vårdanstalten, dess styrelse och administration bör ej heller enligt beredningens mening komma i fråga med hänsyn till avtalets mycket begränsade giltighetstid.

Styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn har under återopande av avtalets provisoriska karaktär godkänt avtalet samt meddelat, att den icke har något att erinra mot den av stadskollegiet ifrågasatta tilläggsbestämmelsen.

Stockholms läns landstings förvaltningsutskott biträder avtalet med av stadskollegiet föreslaget förbehåll samt är berett att hos 1950 års landsting tillstyrka bifall till detsamma.

Departementschefen.

Till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn har, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, sedan lång tid tillbaka den ena av karolinska institutets pediatrika kliniker varit förlagd. Härför har staten lämnat ekonomiskt stöd av växlande storlek enligt uppgörelser, som träffats mellan anstaltens styrelse och karolinska institutets lärarkollegium. Efter framställning från Stockholms stadskollegium, Stockholms läns landstings förvaltningsutskott och vårdanstaltens styrelse har kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande m. m. på Kungl. Maj:ts vägnar förhandlat om den framtida fördelningen av anstaltens driftkostnader.

Det av kommissionen framlagda förslaget till avtal mellan staten, Stockholms stad, Stockholms län och vårdanstalten innebär, att statsverket ikläder sig ökade ekonomiska förpliktelser gentemot vårdanstalten. Enligt förslaget skall sålunda i princip ingen rubbning ske i fråga om de statsanslag — huvudsakligen bidrag till vissa avlöningskostnader — som f. n. utgå med anledning av undervisningens förläggning till vårdanstalten. Härutöver skall staten bestrida vårdkostnaderna för vård av s. k. rikspatienter, i den mån intagning på den medicinska eller kirurgiska vårdavdelningen sker för att tillgodose den vid kliniken bedrivna undervisningen och forskningen. Den på statsverket fallande delen av kostnaderna bestämmes på så sätt, att, sedan från de totala kostnaderna för vårdanstaltens drift dragits de från karolinska institutets stat utgående bidragen samt vissa inkomster, den därefter uppkomna restkostnaden fördelas på antalet vård dagar för hela vårdanstalten. Därvid påföres staten vad som belöper å an-

talet vård dagar för patienter, tillhörande andra sjukvårdsområden än Stockholms stad och län, dock med avdrag av 3 procent, motsvarande kostnaden för sådana patienter från andra sjukvårdsområden, som staden och länet normalt beräknas mottaga å av dem själva drivna sjukhus. Återstående restkostnad påföres Stockholms stad och län i relation till antalet vård dagar för stadens resp. länets sjuka. Parterna ha rätt att tillgodoräkna sig av patienterna erlagda legosängsavgifter samt eventuellt statsbidrag till driften av barnavdelningar. Därvid skall det belopp, staten äger att räkna sig tillgodo för rikspatienter, reduceras med 3 procent och det sålunda avdragna beloppet gottgöras staden och länet i förhållande till antalet vård dagar.

Avtalets giltighetstid är enligt förslaget begränsat intill dess den nya barnkliniken vid karolinska sjukhuset står färdig, dock längst intill den 1 juli 1952. Trots den korta avtalstiden synes staten icke böra undandraga sig att i ökad utsträckning deltaga i kostnaderna för vårdanstaltens drift. Statsverket har en följd av år på förmånliga villkor kunnat utnyttja vårdanstalten för medicinsk undervisning. De anspråk, som nu uppställas av övriga avtalsparter, vilka tidigare i betydande utsträckning lämnat bidrag till driftkostnaderna, synas därför icke böra avvisas. Jag ansluter mig sålunda till huvudprinciperna i avtalsförslaget.

Stockholms stadskollegium har föreslagit stadsfullmäktige att godkänna avtalet under förutsättning att till avtalet fogas en bestämmelse av sådan innebörd, att den i § 3 i avtalsförslaget omförmälda slutliga restkostnaden bestrides av staden resp. Stockholms läns landsting med högst det belopp per vård dag, som motsvarar den genomsnittliga vårdkostnaden per vård dag — efter avdrag av samtliga inkomster utom legosängsavgifter och eventuellt statsbidrag till driften av barnavdelningar — vid stadens egna barnsjukhus under motsvarande tid. Denna tilläggsbestämmelse, som torde ha föreslagits i syfte att undvika att Stockholms stad enligt bestämmelserna i § 2 sjukhuslagen bleve huvudman för sjukhuset under den begränsade avtalstid, varom nu är fråga, torde icke kunna medföra ökade förpliktelser av något slag för statsverkets del. Stadskollegiets ändringsförslag föranleder därför ingen erinran från min sida.

Avtalsförslagets bestämmelser i övrigt, vilka till en del motsvaras av gällande överenskommelse mellan vårdanstalten och karolinska institutets lärarkollegium, anser jag mig kunna tillstyrka.

Beträffande sättet för driftbidragets utbetalande till vårdanstalten innebär avtalsförslaget, att utbetalningen skall ske i den ordning, som Kungl. Maj:t, resp. staden och länet bestämmer. Kommissionen har erinrat om att vårdanstalten liksom Stockholms stad tillämpar ett med kalenderåret sammanfallande räkenskapsår. Med hänsyn härtill synes det vara lämpligt att nu endast upptaga ett anslag motsvarande statens andel i den beräknade driftkostnaden under senare halvåret 1950. Vårdanstaltens styrelse torde

efter nu löpande kalenderårs utgång böra inkomma med uppgift om storleken av det erforderliga driftbidraget. Förhandlingskommissionen har beräknat statens andel i driftkostnaderna för nästa budgetår till omkring 167 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån torde för den nu avsedda tiden böra upptagas ett anslag å 84 000 kronor. För ändamålet synes böra uppföras ett förslagsanslag till Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående förordade grunder för fördelning av driftkostnaderna vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn;

b) till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn* för budgetåret 1950/51 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 84 000 kronor.

Anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

Förslag.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i 1945 års statsverksproposition framlagt förslag anvisade riksdagen för ombyggnad av kirurgiska kliniken och nybyggnad för öronkliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala för budgetåret 1945/46 ett investeringsanslag av 1 182 500 kronor. Av det av riksdagen anvisade anslaget avsågos 234 500 kronor för nyssnämnda ombyggnad och 948 000 kronor för nybyggnaden. Ombyggnaden av den kirurgiska kliniken har ännu inte kommit till utförande. Vid 1949 års riksdag anvisades vidare ett reservationsanslag å 172 800 kronor till Utrustning m. m. för röntgenavdelningen vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

I skrivelse den 17 februari 1950 har *rektorsämbetet vid Uppsala universitet* hemställt om medgivande att av det av 1945 års riksdag till om- och nybyggnadsarbeten för öronkliniken och kirurgiska kliniken anvisade investeringsanslaget ett belopp av högst 9 300 kronor må utgå såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för anordnande av en transformatorstation i den tillbyggnad till röntgenavdelningen, vartill medel beviljats av 1949 års riksdag.

Av de till framställningen fogade handlingarna inhämtas följande.

Vid den utredning, som företogs i samband med framläggandet av förslag rörande röntgenavdelningens om- och tillbyggnad, föreslogs, att ström till röntgenavdelningens utvidgade parti skulle tagas från en av sjukhusets befintliga transformatorstationer. Spänningen från denna station är 220/130 volt. Kostaden för transformatorstationens utbyggande för detta ändamål

4 — *Bihang till riksdagens protokoll 1950. 1 saml. Nr 170.*

beräknades till 8 000 kronor, vilket belopp ingår i det av riksdagen år 1949 anvisade reservationsanslaget till utrustning m. m. för röntgenavdelningen.

Sedermåra har i samband med pågående generalplanearbete för sjukhusområdet utarbetats en plan för sjukhusets framtida elkraftförsörjning. Avsikten är, att spänningen för sjukhusets elledningar skall höjas till 380/220 volt. I de senast tillkomna båda klinikerna, psykiatriska och öronklinikerna, är denna högre spänning redan genomförd. Genom den nyligen slutförda utredningen om den kirurgiska klinikens om- och tillbyggande inom generalplanens ram har det blivit tydligt, att denna klinik i samband med de förestående renoveringsarbetena bör överföras till generalplanens elspänning. För detta ändamål måste tillkomma en ny transformatorstation, vilken skulle kunna lämna elström icke blott till den kirurgiska kliniken utan jämväl till bl. a. röntgenavdelningens nybyggnad. Transformatorstationen bör installeras i röntgentillbyggnadens källarvåning.

Kostnaderna för den nya transformatorstationen beräknas till 26 600 kronor. Då riksdagen redan beviljat ett anslag å 8 000 kronor till transformator för röntgenavdelningen erfordras sålunda ytterligare 18 600 kronor, varav staten och landstinget synas böra bekosta hälften var eller 9 300 kronor. Då stationen avses att med huvuddelen av sin kapacitet betjäna den kirurgiska kliniken synes det lämpligt att anlita de medel, som av 1945 års riksdag beviljats för den kirurgiska klinikens ombyggnad.

Departementschefen.

Jag tillstyrker den nu gjorda hemställan om medelsanvisning till anordnande av en transformatorstation. Av det anförda framgår, att stationen avses betjäna ej blott den kirurgiska kliniken utan även andra byggnader bl. a. röntgentillbyggnaden. Med hänsyn härtill synas kostnaderna lämpligen böra bestridas från ett särskilt anslag till Bidrag till anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala. Kostnaderna för företaget ha uppskattats till 26 600 kronor. Mot denna beräkning har jag intet att erinra. Då tidigare anvisats 8 000 kronor, utgör det nu erforderliga beloppet 18 600 kronor, varav ena hälften bör bestridas av landstinget och den andra av statsverket. Statens andel uppgår alltså till 9 300 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Bidrag till anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala* under elfte huvudtiteln för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag å 9 300 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Bertil Cederlund.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
<i>Utbyggande av karolinska sjukhuset</i>	3
Förslag och yttranden	3
Dispositionplan för sjukhusområdet	3
Uppförande av elevbostäder	6
Byggnadskommitténs anslagsäskanden för budgetåret 1950/51	8
Departementschefen	10
 <i>Karolinska sjukhuset: Utrustning</i>	 15
Förslag	15
Departementschefen	17
 <i>Anslag till Norrtulls sjukhus m. m.</i>	 18
Inledning	18
Förhandlingskommissionens utredning och förslag	19
Yttranden	27
Departementschefen	28
 <i>Bidrag till Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn m. m.</i>	 31
Inledning	31
Förhandlingskommissionens utredning och förslag	32
Yttranden	38
Departementschefen	39
 <i>Anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala</i>	 41
Förslag	41
Departementschefen	42